

Ekonomisk trygghet för familjer och barn

12

Förslag till statens budget för 2017

Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	5
Diagramförteckning	6
1 Förslag till riksdagsbeslut	7
2 Lagförslag.....	9
2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	9
2.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus.....	11
2.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	12
2.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	13
3 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	15
3.1 Omfattning.....	15
3.2 Utgiftsutveckling	15
3.3 Skatteutgifter.....	16
3.4 Mål för utgiftsområdet.....	17
3.5 Resultatredovisning.....	17
3.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	17
3.5.2 Resultat.....	17
3.5.3 Analys och slutsatser	29
3.6 Politikens inriktning	30
3.7 Förslag till regeländringar.....	33
3.7.1 Höjt flerbarnstillägg för tredje barnet.....	33
3.7.2 Höjd nivå för adoptionsbidraget	34
3.7.3 Höjd inkomstgräns för bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljer	34
3.8 Förslag om avskaffande av jämställdhetsbonusen.....	35
3.8.1 Ärendet och dess beredning.....	35
3.8.2 Bakgrund	35
3.8.3 Regeringens överväganden och förslag	39
3.8.4 Följdändringar i annan lagstiftning.....	40
3.8.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	41
3.8.6 Konsekvenser	42
3.8.7 Författningsskomentar	43

3.9	Budgetförslag	44
3.9.1	1:1 Barnbidrag.....	44
3.9.2	1:2 Föräldraförsäkring.....	45
3.9.3	1:3 Underhållsstöd	46
3.9.4	1:4 Adoptionsbidrag.....	48
3.9.5	1:5 Barnpension och efterlevandestöd	48
3.9.6	1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn.....	49
3.9.7	1:7 Pensionsrätt för barnår	50
3.9.8	1:8 Bostadsbidrag	51

Bilaga Förslag om slopad jämställdhetsbonus

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	7
Tabell 3.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	16
Tabell 3.2	Härledning av ramnivån 2017–2020. Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	16
Tabell 3.3	Ramnivå 2017 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	16
Tabell 3.4	Skatteutgifter inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	17
Tabell 3.5	Antal barnhushåll uppdelat på hushållstyp, 2015	18
Tabell 3.6	Barnhushåll med låg ekonomisk standard efter hushållstyp och för inrikes respektive utrikes födda föräldrar	23
Tabell 3.7	Anslagsutveckling 1:1 Barnbidrag	44
Tabell 3.8	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:1 Barnbidrag	45
Tabell 3.9	Anslagsutveckling 1:2 Föräldraförsäkring	45
Tabell 3.10	Anslagetts komponenter	45
Tabell 3.11	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:2 Föräldraförsäkring	46
Tabell 3.12	Anslagsutveckling 1:3 Underhållsstöd	46
Tabell 3.13	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:3 Underhållsstöd	47
Tabell 3.14	Anslagsutveckling 1:4 Adoptionsbidrag	48
Tabell 3.15	Härledning av anslagsnivån för 1:4 Adoptionsbidrag	48
Tabell 3.16	Anslagsutveckling 1:5 Barnpension och efterlevandestöd	48
Tabell 3.17	Prognos antal barn med barnpension och efterlevandestöd	49
Tabell 3.18	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:5 Barnpension och efterlevandestöd	49
Tabell 3.19	Anslagsutveckling 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	49
Tabell 3.20	Antal vårdbidrag för funktionshindrade barn, utfall 2015, prognos 2016-2020	50
Tabell 3.21	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	50
Tabell 3.22	Anslagsutveckling 1:7 Pensionsrätt för barnår	50
Tabell 3.23	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:7 Pensionsrätt för barnår	51
Tabell 3.24	Anslagsutveckling 1:8 Bostadsbidrag	51
Tabell 3.25	Volymer och medelersättningar för bostadsbidraget, utfall 2015 samt prognos 2016-2020	52
Tabell 3.26	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:8 Bostadsbidrag	53

Diagramförteckning

Diagram 3.1	Antal födda och summerad fruktsamhet, 1970–2020.....	18
Diagram 3.2	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet, medianvärde 2009–2015.....	19
Diagram 3.3	De familjeekonomiska stödens andel av disponibel inkomst per konsumtionsenhet 2015	20
Diagram 3.4	Andelen hushåll med låg ekonomisk standard, relativt mått och absolut mått, 2010–2015.....	22
Diagram 3.5	Andelen ensamstående kvinnor och män med barn som lever med en låg ekonomisk standard, relativt mått, 2009–2015	22
Diagram 3.6	Långvarig låg ekonomisk standard under 1–5 år (absolut mått) för ensamståendehushåll, 2010–2014.....	23
Diagram 3.7	Effekt på låg ekonomisk standard av familjeekonomiska stöd, prognos 2015.....	24
Diagram 3.8	Sysselsättningsgrad för kvinnor och män 15-74 år med hemma- varande barn under 19 år, 2005–2015	25
Diagram 3.9	Utbetald föräldrapenning, nettodagar för kvinnor och män, 2005–2015.....	26
Diagram 3.10	Utbetald tillfällig föräldrapenning för vård av barn, nettodagar för kvinnor och män, 2005–2015	27
Diagram 3.11	Antalet utbetalda dagar med jämställdhetsbonus 2012–2015 fördelat på barns uppnådda ålder 2015	36
Diagram 3.12	Utbetald samt krediterad jämställdhetsbonus, 2009–2015	37
Diagram 3.13	Jämställdhetsbonus utbetald t.o.m. augusti 2015, fördelat på antalet bonusdagar för barn födda 2011–2013	37

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (2010:110) (avsnitt 2.1 och 3.7),
2. antar förslaget till lag om upphävande av lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus (avsnitt 2.2 och 3.8),
3. antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 2.3 och 3.8),
4. antar förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (avsnitt 2.4 och 3.8),
5. för budgetåret 2017 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt Tabell 1.1.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Barnbidrag	27 347 011
1:2	Föräldraförsäkring	41 696 503
1:3	Underhållsstöd	2 690 000
1:4	Adoptionsbidrag	32 284
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	1 048 000
1:6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	4 069 900
1:7	Pensionsrätt för barnår	7 467 700
1:8	Bostadsbidrag	5 140 000
Summa		89 491 398

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 8 §, 21 kap. 2 § och 97 kap. 15 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

8 §¹

Om någon enligt 16 kap. får barnbidrag för två eller flera barn lämnas flerbarnstillägg med

1. 150 kronor i månaden för det andra barnet,
 2. 454 kronor i månaden för det tredje barnet.
 3. 1 010 kronor i månaden för det fjärde barnet, och
 4. 1 250 kronor i månaden för det femte barnet och varje ytterligare barn.
- I 16 kap. 12 § finns bestämmelser om anmälan för att få flerbarnstillägg.

21 kap.

2 §

Adoptionsbidrag kan lämnas till försäkrade föräldrar för kostnader vid adoption av barn som inte är svenska medborgare och som inte är bosatta här i landet när föräldrarna får dem i sin vård.

Bidraget lämnas med 40 000 kronor för varje barn. Bidraget lämnas med 75 000 kronor för varje barn.

¹ Senaste lydelse 2010:680.

97 kap.

15 §

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 117 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 58 500 kronor för var och en av dem, ska bidraget minska med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 127 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 63 500 kronor för var och en av dem, ska bidraget minska med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. I fråga om barn som har kommit i föräldrarnas vård före den 1 januari 2017 ska 21 kap. 2 § tillämpas i sin äldre lydelse.

2.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus

Härigenom föreskrivs att lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus ska upphöra att gälla vid utgången av 2016.

Den upphävda lagen gäller dock fortfarande i fråga om jämställdhetsbonus som avser tid före den 1 januari 2017.

2.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 32 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

32 §¹

Särskilt pensionstillägg enligt 73 kap. socialförsäkringsbalken ska inte tas upp.

Jämställdhetsbonus enligt lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus ska inte tas upp.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om jämställdhetsbonus som har lämnats enligt den upphävda lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus.

¹ Senaste lydelse 2015:762. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

2.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt lagstiftningen om

1. allmän försäkring,	
2. allmän pension,	
3. arbetsskadeförsäkring,	
4. handikappersättning och vårdbidrag,	
5. statligt tandvårdsstöd,	
6. läkarvårdsersättning,	
7. ersättning för fysioterapi,	
8. jämställdhetsbonus,	
9. annan ekonomisk förmån för
enskild, eller	8. annan ekonomisk förmån för
enskild, eller
10. särskild sjukförsäkringsavgift.	9. särskild sjukförsäkringsavgift.

Motsvarande sekretess gäller hos en annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden enligt den lagstiftning som anges i första stycket. För en myndighet som anges i 14 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten även i verksamhet som avser registrering av enskilda för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som myndigheten fått från Migrationsverket, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 3 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter i ärenden enligt den upphävda lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus.

¹ Senaste lydelse 2013:1148.

3 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

3.1 Omfattning

Under utgiftsområdet 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn finns tre typer av förmåner:

Generella bidrag

- barnbidrag
- adoptionsbidrag

Försäkring

- föräldraförsäkring
- barnpension och efterlevandestöd till barn
- pensionsrätt för barnår

Behovsprövade bidrag

- bostadsbidrag
- underhållsstöd
- vårdbidrag för funktionshindrade barn

Samhällets stöd till hushåll inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn redovisas i huvudsak på statens budgets utgifts-sida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av skatteutgifter. Den nedsatta mervärdesskatten för livs-medel redovisas som en skatteutgift under utg. omr. 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, eftersom familjer med barn är en viktig målgrupp för detta stöd.

Exempel på statens övriga ekonomiska stöd till barnfamiljer är studiehjälpen under utgiftsområde 15 Studiestöd, samt maxtaxan inom förskola, fritidshem och annan pedagogisk

verksamhet under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

3.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna inom utgiftsområdet blev 2015 cirka 82,9 miljarder kronor och var därmed 194 miljoner kronor (0,2 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Utgifterna för anslaget föräldraförsäkring blev lägre än beräknat. För 2016 beräknas utgifterna bli 86,3 miljarder kronor. Det är 856 miljoner kronor lägre än budgeterat. I förhållande till 2015 beräknas utgifterna för 2016 bli 3,3 miljarder kronor högre.

Av utgifterna för de familjeekonomiska stöden år 2015 utgjorde försäkringsförmånerna mer än hälften av utgifterna, cirka 46,4 miljarder kronor. De generella bidragen utgjorde cirka 25,8 miljarder kronor och de behovsprövade bidragen cirka 10,7 miljarder kronor.

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor	Utfall 2015	Budget 2016 ¹	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
1:1 Barnbidrag	25 764	26 425	26 334	27 347	28 062	28 616	29 181
1:2 Föräldraförsäkring	38 627	41 067	40 496	41 697	43 872	45 766	47 643
1:3 Underhållsstöd	2 256	2 630	2 736	2 690	2 924	2 889	2 873
1:4 Adoptionsbidrag	15	30	14	32	35	35	35
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	905	1 014	929	1 048	1 198	1 232	1 237
1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3 548	3 689	3 774	4 070	4 393	4 737	5 113
1:7 Pensionsrätt för barnår	6 876	7 238	7 238	7 468	7 482	7 827	8 292
1:8 Bostadsbidrag	4 940	5 037	4 751	5 140	5 264	5 321	5 134
Totalt för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	82 931	87 129	86 273	89 491	93 230	96 422	99 507

¹Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2017–2020. Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	87 129	87 129	87 129	87 129
Förändring till följd av:				
Beslut	329	525	663	663
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	498	1 829	3 106	-1 387
Volymer	1 536	3 748	5 524	13 102
Överföring till/från andra utgiftsområden				
Övrigt				
Ny ramnivå	89 491	93 230	96 422	99 507

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.3 Ramnivå 2017 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor	2017
Transfereringar ¹	89 491
Verksamhetsutgifter ²	0
Summa ramnivå	89 491

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2015 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom ett visst skatteslag. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i rege-

ringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2016 (skr. 2015/16:98).

Den nedsatta mervärdesskatten för livsmedel utgör en skatteutgift som redovisas under utgiftsområde 12. Detta för att en viktig målgrupp för nedsättningen är familjer med barn.

Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor

	Prognos 2016	Prognos 2017
Nedsatt mervärdesskatt på livsmedel	27 770	28 990
Totalt för utg. omr 12	27 770	28 990

Källa: Regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2016 (skr. 2015/16:98).

3.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn är: ”Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.” (prop. 2015/16:1 utg.omr 12, bet. 2015/16SfU3, rskr 2015/16: 88).

3.5 Resultatredovisning

3.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att redovisa resultaten inom utgiftsområdet är följande:

- barnafödandet,
- barnfamiljernas inkomstutveckling,
- de familjeekonomiska stödets betydelse för hushållens inkomster,
- barnhushåll med låg ekonomisk standard,
- föräldrarnas arbetskraftsdeltagande,
- föräldrarnas användning av föräldraförsäkringen.

För området administration används indikatorer och bedömningar från Försäkringskassan. Försäkringskassan har på regeringens uppdrag tagit

fram ett antal indikatorer som beskriver hur familjepolitiken bidrar till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer.¹ Som underlag till beräkningarna har utfall för 2014 använts, framskrivet till 2015 års värden enligt de ekonomiska och demografiska uppgifter som finns. Värdena från 2015 är därmed en prognos.

I bedömningen vägs även in resultat från rapporter och undersökningar från t.ex. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) och Statistiska centralbyrån (SCB).

Den ekonomiska familjepolitiken ska ses i ett större sammanhang. Utvecklingen inom olika utgiftsområden ger gemensamt förutsättningar och möjligheter som påverkar barnfamiljernas ekonomiska välfärd. Utöver de ekonomiska stöd som redovisas i detta avsnitt finns det andra faktorer som har betydelse för barnfamiljernas ekonomi såsom reallöneutveckling, transfereeringar, skatter och subventioner utanför den ekonomiska familjepolitiken. Exempel på det senare är subventionerad förskola och fritidshem samt hälso- och sjukvård. Utvecklingen på arbetsmarknaden har avgörande betydelse för familjernas inkomster och förutsättningar att kombinera arbetsliv och familjeliv, vilket påverkar arbetskraftsdeltagandet för kvinnor och män.

3.5.2 Resultat

Fler barnhushåll

I Sverige finns det närmare 1,3 miljoner hushåll med barn som i olika utsträckning berörs av den ekonomiska familjepolitiken. Antalet barn i åldrarna 0–17 år uppgår till närmare två miljoner. I en genomsnittlig barnfamilj finns det 1,7 barn. Yngre barn har i mycket högre grad sammanboende föräldrar än vad äldre barn har. I genomsnitt är föräldrarna sammanboende i tre av fyra barnfamiljer. Den resterande fjärdedelen består av familjer med ensamstående föräldrar,

¹ Barnhushållens ekonomi – Resultatindikatorer för den ekonomiska familjepolitiken 2016 (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2016:6).

oftast en ensamstående mamma, samt ombildade familjer med gemensamma barn.

Bland barn till särlevande föräldrar har sedan mitten av 1980-talet det växelvisa boendet, där barnet bor stadigvarande hos båda föräldrarna, ökat kraftigt. För närvarande bedöms cirka 35 procent av alla barn till särlevande föräldrar bo växlevis.² De uppgifter om barns boende som finns tillgängliga påverkar bl.a. mätningen av barns och föräldrars ekonomiska standard. Föräldrar som inte har barnet boende med sig anges inte heller vara ett barnhushåll trots att barnet i vissa fall bor där halva tiden.³

Olika typer av barnhushåll

Andelen barn som bor i olika typer av hushåll förändras delvis över tid. De flesta hushåll med barn är sammanboendehushåll, se Tabell 3.6. Av ensamstående hushåll med barn utgör kvinnor den största delen.

Tabell 3.5 Antal barnhushåll uppdelat på hushållstyp, 2015

Hushållstyp	Antal
Sammanboende med barn, svensk bakgrund	2 613 000
Sammanboende med barn, svensk och utländsk bakgrund	459 000
Sammanboende med barn, utländsk bakgrund	525 000
Ensamstående med barn, svensk bakgrund	462 000
-Kvinnor	331 000
-Män	131 000
Ensamstående med barn, utländsk bakgrund	231 000
-Kvinnor	176 000
-Män	55 000

Anm: Svensk bakgrund avser född i Sverige och en av eller personens båda föräldrar är födda i Sverige. Utländsk bakgrund avser utrikes född eller inrikes född men med två utrikes födda föräldrar.

Anm: Cirka fyra procent av individerna saknar klassificering.

Källa: Försäkringskassan.

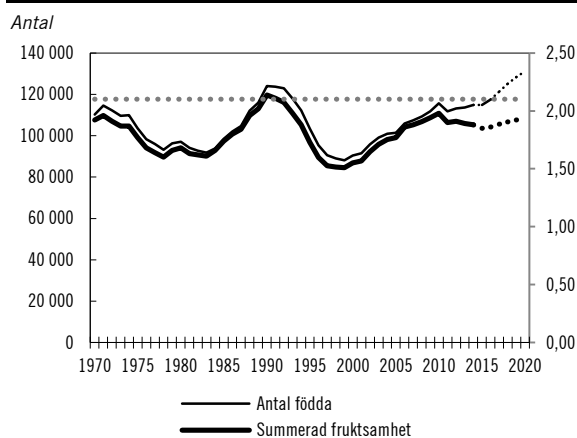
En uppdelning mellan olika hushållstyper är relevant för att synliggöra skillnader i förutsättningar mellan grupperna. Storleken på de olika

grupperna skiljer sig åt vilket också är relevant vid jämförelser över tid av t.ex. inkomster.

Barnafödandet ökar

Antalet födda barn i Sverige har ökat sedan 1999 med undantag för åren 2011 och 2015, vilket framgår av Diagram 3.1. Under 2015 föddes knappt 114 900 barn, vilket var något lägre än året före. Antalet födda barn förväntas enligt SCB:s prognos att fortsätta öka de kommande åren. Som en följd av befolkningens åldersstruktur beräknas antalet födda barn vara stort åren omkring 2020, cirka 131 100 barn. Detta beror på att de stora kullarna födda runt 1990 beräknas få barn omkring den tidpunkten.

Diagram 3.1 Antal födda och summerad fruktsamhet, 1970–2020

Anm: Prognos för 2016–2020.

Källa: SCB.

För att behålla en stabil befolkningsutveckling (utan invandring) behöver det födas 2,1 barn per kvinna. Under 2015 var nivån 1,85 barn per kvinna, vilket är något lägre än året före. Barnafödandet väntas dock öka något de kommande åren och nå upp till 1,94 barn per kvinna år 2020.

Antalet födda barn i Sverige är i dag bland de högsta i Europa. Frankrike och Irland ligger högre med 2,0 respektive 1,94 barn 2014. Lägst i Europa ligger Portugal och Grekland med 1,23 respektive 1,30.

Det finns flera faktorer som påverkar ett lands födelsetal. Institutionella faktorer såsom bl.a. arbetsmarknadsanknytning, anställningsform och arbetsinkomst har betydelse för barnafödande. Sveriges relativt höga födelsetal anses

² SCB, Olika familjer lever på olika sätt, Demografisk rapport 2014:1.

³ Fortsatt förälder-om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull, (SOU 2011:51).

till stor del bero på den generösa familjepolitiken och möjligheten att förena familj med förvärvsarbete.⁴

Ökad invandring

En annan faktor som påverkar antalet barn och även barnafödande är invandring. De senaste åren har invandringen varit betydligt större än tidigare. Under 2015 ökade antalet asylsökande i Sverige markant. En stor andel som beviljas uppehållstillstånd är i åldern 0–19 år. De flesta som får uppehållstillstånd är dock i åldern 20–64 år. Att en stor andel av de nyanlända är i fertil ålder väntas medföra ytterligare ökningsar av antalet födda barn framöver.

Nyanlända familjer med barn, nyblivna föräldrar, unga vuxna eller ensamkommande barn och unga som har beviljats uppehållstillstånd har rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner, såsom barnbidrag eller bostadsbidrag om de anses bosatta i Sverige.

Utgifterna för förmåner till familjer beräknas öka i takt med att fler barn beviljas uppehållstillstånd. På grund av osäkerheten kring utvecklingen av migrationsströmmarna under de kommande åren råder det dock osäkerhet om i vilken utsträckning det kommer att påverka befolkningsutvecklingen och antalet barn i befolkningen.

Utgifterna ökar över tid

I takt med att antalet födda barn och det totala antalet barn i befolkningen ökar så ökar också utgifterna inom den ekonomiska familjepolitiken. Antalet födda barn får direkta effekter, t.ex. för barnbidrag och föräldrapenning. Den fortsatta ökningen av barn i befolkningen beräknas medföra fortsatta ökningsar av utgifterna under de kommande åren.

En annan faktor som påverkar utgifterna är konjunkturen och barnhushållens möjligheter till försörjning. Stigande lönenivåer påverkar utgifterna för inkomstgrundade förmåner som exempelvis föräldrapenning på sjukpenningnivån och tillfällig föräldrapenning. Nyanlända familjers möjlighet till arbete och försörjning kommer

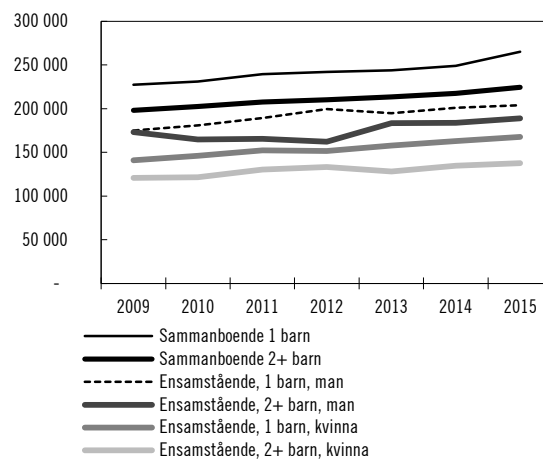
också att påverka behovet av behovsprövade förmåner som t.ex. bostadsbidrag. Hushållens sammansättning och andelen ensamstående-hushåll med barn kan också påverka utgifterna för exempelvis bostadsbidrag och underhållsstöd.

Barnfamiljernas ekonomi har stärkts

Den ekonomiska standarden, mätt som real disponibel inkomst per konsumtionsenhet⁵, har i genomsnitt ökat för samtliga typer av barnhushåll jämfört med situationen 2009. Förändringen har dock varit olika stor för olika hushållstyper. För sammanboendehushållen redovisas inte denna statistik uppdelad på kön eftersom alla individer i ett hushåll antas ha samma ekonomiska standard.

Diagram 3.2 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet, medianvärde 2009–2015

Kronor, 2015 års penningvärde

Källa: Försäkringskassan.

Diagram 3.2 illustrerar skillnaden mellan olika typer av hushåll utifrån disponibel inkomst per

⁴ Socialförsäkring, arbetsmarknadsstatus och barnafödande (Inspektionen för socialförsäkringen, Arbetsrapport 2015:1)

⁵ Disponibel inkomst definieras som summan av hushållens faktorinkomster samt positiva transfereringar minus negativa transfereringar. Den disponibla inkomsten sätts i relation till hushållets storlek och försörjningsbörda genom att använda en konsumtionsenhetsskala vars parametrar varierar beroende på hushållstyp. Personerna i ett hushåll tilldelas vikter enligt en särskild skala. Varje individ i hushållet tilldelas samma disponibla inkomst per konsumtionsenhet.

konsumtionsenhet. Inkomsterna har i genomsnitt ökat realt för samtliga hushållstyper.

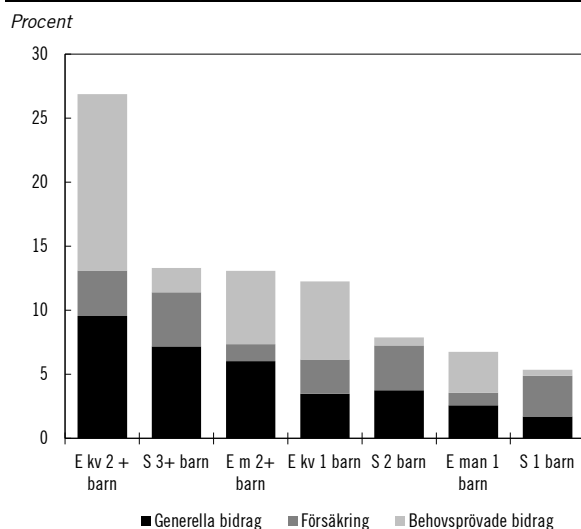
Även om samtliga hushåll i genomsnitt har fått en högre inkomst över tid finns stora nivåskillnader i den ekonomiska standarden mellan olika hushållstyper. Ensamstående kvinnor och män med barn har i genomsnitt lägre ekonomisk standard än sammanboendehushåll med barn under hela perioden. Viktigt att notera är att antalet sammanboendehushåll med barn är flera gånger större än antalet hushåll med ensamstående föräldrar.

Ensamstående kvinnor med barn är den hushållstyp som har den lägsta ekonomiska standarden, och särskilt låg är standarden när det finns flera barn i hushållet. Jämfört med ensamstående män med barn har kvinnorna i genomsnitt ett lägre arbetskraftsdeltagande och en högre andel arbetar deltid, vilket kan vara en anledning till skillnaderna i disponibel inkomst mellan könen. Dessutom har kvinnor i genomsnitt lägre lön än vad män har.

Den ekonomiska familjepolitiken har stor betydelse för barnhushållens ekonomi

Det är inte bara inkomsternas nivå och utvecklingen över tid som skiljer sig åt mellan olika hushållstyper. Även inkomsternas sammansättning varierar, exempelvis gällande hur stor andel av inkomsterna som består av transfereringar från samhället.

Diagram 3.3 De familjeekonomiska stödens andel av disponibel inkomst per konsumtionsenhet 2015

Anm: Sammanboendehushåll förkortas i förklaringen S, Ensamstående hushåll E.
Källa: Försäkringskassan.

De familjeekonomiska stödens betydelse för barnfamiljernas inkomster ökar med antalet barn i hushållet. Av den disponibla inkomsten för samtliga barnhushåll kommer i genomsnitt nästan en tiondel från de familjeekonomiska stöden.

Diagram 3.3 visar hur stor andel av den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet som utgörs av olika familjeekonomiska stöd. Familjestöden utgör en större andel av hushållens disponibla inkomst för ensamstående kvinnor och män med barn än för sammanboende med barn. För 2015 beräknas exempelvis drygt 27 procent av den disponibla inkomsten för ensamstående kvinnor med två eller flera barn utgöras av olika former av familjeekonomiska stöd. För ensamstående män med två eller fler barn beräknas denna andel till 13 procent. De behovsprövade bidragen, exempelvis bostadsbidraget, har störst betydelse för ensamstående föräldrar med barn medan försäkringsförmånerna utgör en större andel för sammanboendehushållen. De generella bidragens betydelse ökar med antalet barn i hushållet oberoende av hushållstyp.

En allmän trend för alla typer av hushåll är att de familjeekonomiska stödens andel av den disponibla inkomsten har minskat de senaste åren. En allt större andel av hushållens inkomster kommer från arbete och kapital.

Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljerna

Regeringen anser att det är av särskild vikt att följa utvecklingen för barnhushåll med låg ekonomisk standard. Ur ett barnrättsperspektiv har frågan stor betydelse. En vanlig orsak till att barn lever i hushåll med ekonomisk utsatthet är att föräldrarna saknar arbete eller endast har en förgymnasial utbildning och därmed har sämre förutsättningar på arbetsmarknaden. De samlade insatserna, exempelvis på områdena arbetsmarknad och utbildning samt stöden inom den ekonomiska familjepolitiken och socialpolitiken, bidrar till att minska ekonomisk utsatthet bland barnfamiljer. De skattningar av låg ekonomisk standard som redovisas i detta avsnitt är baserade på data där hushållens och individernas ekonomiska resurser är beräknade. De hushåll vars inkomster faller under en viss gräns betraktas som hushåll med låg ekonomisk standard.

Mått på låg ekonomisk standard – absoluta och relativa mått

Den inkomstgräns som väljs för att beskriva låg ekonomisk standard kan vara absolut eller relativ. En absolut inkomstgräns betyder att det finns en på förhand bestämd gräns som inte ändrar sig över tid (förutom efter prisutveckling). En relativ inkomstgräns förändras däremot i takt med att medianinkomsten ändras. I diagrammen och tabellerna i detta avsnitt presenteras resultaten utifrån dels ett relativt mått, dels ett absolut mått.

Det relativa måttet visar andelen hushåll med inkomster under 60 procent av medianinkomsten. För det relativa måttet på låg ekonomisk standard varierar inkomstgränsen över tid. I en lågkonjunktur sänks gränsen för ekonomisk utsatthet om medianinkomsten sjunker, vilket kan bli fallet när fler blir arbetslösa. Även om många av de med lägst ekonomisk standard då lever på en reall oförändrad inkomstnivå kan resultatet bli att andelen med relativ låg ekonomisk standard minskar i takt med att ekonomin i landet försämras. I en konjunkturuppgång kan resultatet bli det omvända, dvs. att det ekonomiska uppsvinget leder till att fler hamnar under gränsen för låg ekonomisk standard, trots att någon förändring av denna grupps reala inkomster inte behöver ha skett. Det absoluta måttet utgår från 2010 års relativa gräns och skrivs sedan upp med utvecklingen av konsumentprisindex.

När utvecklingen av andelen hushåll med låg ekonomisk standard studeras beror resultaten i stor utsträckning på vilket mått som används. De olika måtten har för- och nackdelar och genom att redovisa resultat baserat på flera, kompletterande mått ges en mer nyanserad bild av hur andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard förändras över tid. Det finns också svårigheter med att mäta hushållens ekonomiska standard, framförallt för dem med låga inkomster⁶.

Ensamstående med barn har oftare låg ekonomisk standard än andra hushåll

Både när det absoluta eller det relativa måttet används för att mäta ekonomisk utsatthet har ensamstående, både kvinnor och män, med barn oftare låg ekonomisk standard än sammanboende med barn. För ensamstående kvinnor med barn är andelen med låg ekonomisk standard högst. Även ensamstående män har i större utsträckning låg ekonomisk standard oberoende av vilket mått som används. Låg ekonomisk standard är förknippat med större försörjningsbörda. Hushåll med många barn har också i genomsnitt lägre ekonomisk standard. För ensamstående män är dock inte antalet barn lika avgörande för låg ekonomisk standard som för ensamstående kvinnor.

Hushåll med ensamstående kvinnor eller män löper större risk att ha relativ låg ekonomisk standard eftersom det vanligen enbart finns en löneinkomst i hushållet. Hushåll med en löneinkomst löper en större risk för ekonomisk utsatthet vid till exempel sjukdom eller arbetslöshet. Fler kvinnor än män har sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning, se vidare utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Det faktum att de familjeekonomiska stöden utgörs av ett belopp som inte skrivs upp regelmässigt, som exempelvis barnbidrag, eller följer prisutvecklingen, gör att den disponibla inkomsten för ensamstående med barn halkar efter i tider av positiv reallöneutveckling. Inkomsterna i dessa hushåll utgörs i högre grad av familjeekonomiska stöd.

I sammanhanget kan nämnas att ISF 2014 i en rapport har visat att det reala värdet av de familjeekonomiska stödens nivåer under perioden 1992–2012 har varit relativt konstant, trots vissa höjningar av ersättningsnivåer.⁷ I rapporten anges att för exempelvis adoptionsbidrag har beloppet inte höjts sedan 2001 och bidragsnivån har minskat reall sedan början av 2000-talet. Samtidigt har den genomsnittliga kostnaden för adoptioner ökat mycket snabbare än konsumentpriserna i Sverige. Vid tidpunkten för den senaste höjningen 2001 täckte bidraget 36 procent av föräldrarnas genomsnittliga

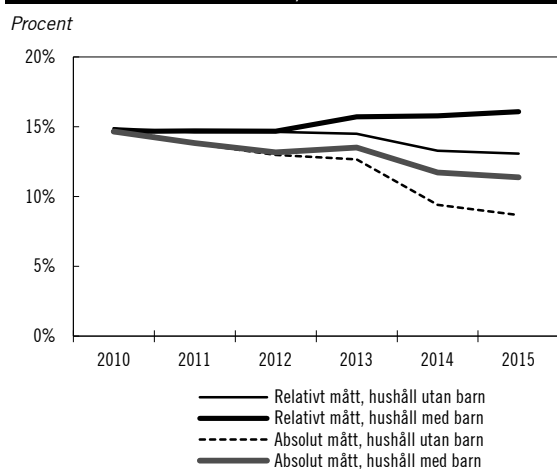
⁶ Registrerade årsinkomster är svårtolkade eftersom de inte omfattar exempelvis ekonomiska resurser i form av förmögenhet, arv och liknade överföringar inom familjen eller mellan olika hushåll. Inte heller inkomster från arbete utanför den reguljära arbetsmarknaden ingår. Personer kan även välja att tillfälligt sänka sina inkomster i samband med studier, föräldraledighet. Personer kan även avstå från att söka bostadsbidrag eller ekonomiskt bistånd trots att deras inkomst indikerar att de skulle kunna vara berättigade till dessa, vilket kan tyda på att de har tillgångar. För många näringsidkare mäter inkomststatistiken inte den ekonomiska standarden särskilt väl.

⁷ Utvecklingen av socialförsäkringsförmåner sedan 1990-talet (Inspektionen för socialförsäkringen ISF 2014:4).

kostnader för en adoption jämfört med endast 17 procent 2014.⁸ I ISF:s rapport anges även att konstanta nivåer kan få fördelningspolitiska konsekvenser, främst för personer med svag förankring på arbetsmarknaden.⁹

I statistiken definieras i allmänhet enbart hushåll där barnet är folkbokfört som hushåll med barn. Att en del barn till ensamstående föräldrar egentligen bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna (s.k. växelvist boende) innebär att både barnet och den förälder som definieras som ensamstående med barn faktiskt har en annan ekonomisk standard än vad som framgår i statistiken.

Diagram 3.4 Andelen hushåll med låg ekonomisk standard, relativt mått och absolut mått, 2010–2015

Källa: Försäkringskassan.

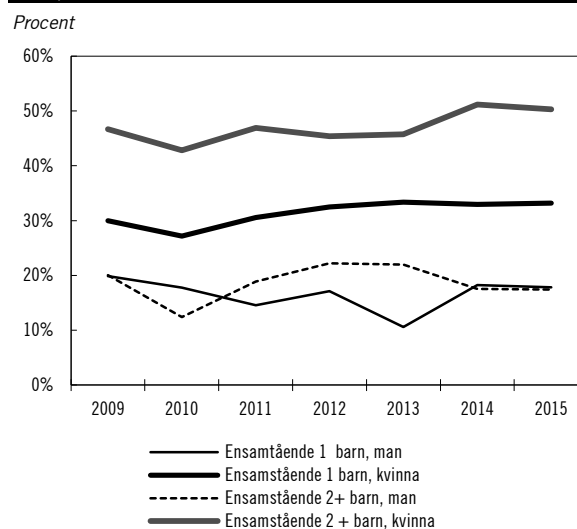
Vid en jämförelse av de olika måtten är andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard, oavsett hushållstyp, högst utifrån det relativa måttet se Diagram 3.4. Med det relativa måttet beräknas totalt 16 procent av hushållen med barn leva med låg ekonomisk standard 2015. Motsvarande andel är 11 procent med det absoluta måttet. Skillnaden mellan det absoluta och det relativa måttet förklaras av att under den senaste femårsperioden har även de med låga inkomster haft en inkomstökning som har överstigit inflationen.

Samtidigt har inkomsterna för barnhushåll med låga inkomster inte ökat lika snabbt som medianinkomsten i samhället totalt, vilket inne-

bär att andelen hushåll med inkomster under 60 procent av medianinkomsten har ökat under samma period, dvs. skillnaden i köpkraft mellan olika hushållstyper har ökat under perioden.

Utvecklingen för olika hushållstyper skiljer sig dock åt även t.ex. för ensamstående föräldrar med barn, se Diagram 3.5.

Diagram 3.5 Andelen ensamstående kvinnor och män med barn som lever med en låg ekonomisk standard, relativt mått, 2009–2015

Källa: Försäkringskassan.

Rörelserna är små men för ensamstående kvinnor med barn, som redan i början av perioden utmärker sig med en betydligt högre andel i ekonomisk utsatthet, har andelen som lever med låg ekonomisk standard ökat något under perioden. Andelen ensamstående män med låg ekonomisk standard, är betydligt färre till antalet, vilket gör att nivån i större utsträckning skiljer sig mellan olika år.

En hög andel barnhushåll där föräldrarna är födda utomlands har låg ekonomisk standard

Barnhushåll där någon förälder är född utomlands har betydligt högre risk för låg ekonomisk standard än hushåll där föräldrarna är födda i Sverige. Högst andel med låg ekonomisk standard finns i hushåll med barn där en utrikes född kvinna är ensamstående. Under 2015 var 28 procent av de ensamstående föräldrarna utrikes födda. Andelen kvinnor bland de utrikes födda ensamstående föräldrarna var 82 procent och 18 procent var män.

Tabell 3.6 visar andelen hushåll med låg ekonomisk standard, mätt både med det absoluta och med det relativa måttet samt förändringen

⁸ Årsredovisning för 2015, (Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd 2016).

över tid (i procentenheter) för hushåll där föräldrarna är inrikes respektive utrikes födda.

Det relativa måttet visar en högre andel med låg ekonomisk standard än det absoluta måttet. Även skillnaderna mellan hushåll med inrikes respektive utrikes födda föräldrar är mindre med det absoluta måttet. Oavsett vilket mått som används finns det dock skillnader mellan grupperna. Andelen hushåll med låg ekonomisk standard är högst bland utrikes födda ensamstående kvinnor, där så många som vartannat hushåll har en låg ekonomisk standard.

Sett på några års sikt har det dock skett förbättringar för i stort sett alla hushållstyper som studerats. Under perioden 2010–2015 har andelen med låg ekonomisk standard, oavsett mått, minskat bland barnhushåll med utrikes födda föräldrar. Minskningen är också större än för hushåll med en eller båda föräldrarna födda i Sverige, där andelen till och med ökat i vissa fall. Det innebär att de ekonomiska skillnaderna mellan hushåll med enbart utrikes respektive enbart inrikes födda föräldrar minskar. Skillnaderna mellan hushållen är dock fortsatt stora.

Tabell 3.6 Barnhushåll med låg ekonomisk standard efter hushållstyp och för inrikes respektive utrikes födda föräldrar

Procent samt förändringen i procentenheter

	Relativt mått	Förändring 2009–2014	Absolut mått	Förändring 2009–2014
Sammanboende med barn, båda inrikes födda	4,8	0,3	2,9	-1,5
Sammanboende med barn, en inrikes född och en utrikes född	10,0	-0,4	6,1	-4,4
Sammanboende med barn, båda utrikes födda	39,1	-2,3	31,0	-10,4
Ensamstående kvinna med barn, inrikes född	35,2	2,8	22,3	-10,0
Ensamstående man med barn, inrikes född	19,1	8,0	14,4	3,3
Ensamstående kvinna med barn, utrikes född	62,6	4,0	50,1	-8,5
Ensamstående man med barn, utrikes född	31,5	-18,1	19,4	-30,2

Källa: Försäkringskassan.

Få barnfamiljer i långvarig ekonomisk utsatthet

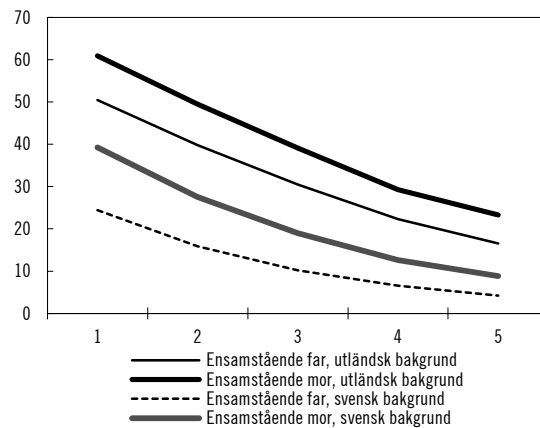
Andelen barnhushåll med långvarigt låg ekonomisk standard är betydligt lägre än andelen med låg ekonomisk standard för ett visst år. Hushållsdefinitionerna är något annorlunda för nedanstående indikator jämfört med övriga uppgifter i avsnittet, vilket innebär att jämförelser med andra redovisade uppgifter om låg ekonomisk standard inte kan göras.

Samma mönster som har identifierats tidigare kvarstår. Risken för låg ekonomisk standard ökar om barnen bor i ensamståendehushåll, om föräldern är född utomlands och om den ensamstående föräldern är kvinna.

Av inrikes födda sammanboende föräldrar med ett barn var det 11 procent som hade låg ekonomisk standard ett år, men endast knappt 1 procent som hade låg ekonomisk standard samtliga fem år, med det absoluta måttet. För föräldrar som var utrikes födda låg nivån betydligt högre, cirka 36 procent under ett år och 9 procent av dessa hushåll som hade en låg ekonomisk standard under samtliga fem år, med det absoluta måttet.

Diagram 3.6 Långvarig låg ekonomisk standard under 1–5 år (absolut mått) för ensamståendehushåll, 2010–2014

Procent

Anm: Ensamståendehushåll förkortas i förklaringen E.
Källa: Försäkringskassan.

Diagram 3.6 visar utvecklingen över tid för ensamståendehushåll som levde med låg ekonomisk standard under perioden 2010–2014, mätt med absolut mått. I diagrammet framgår hur stor andel barnhushåll som levde med låg ekonomisk standard under minst ett, två, tre, fyra eller fem år under perioden. Andelen med låg ekonomisk standard blir lägre utifrån antal år i perioden. Mönstret är tydligt för samtliga grupper av ensamstående föräldrar, även om nivån skiljer sig åt. Om föräldern är född utom-

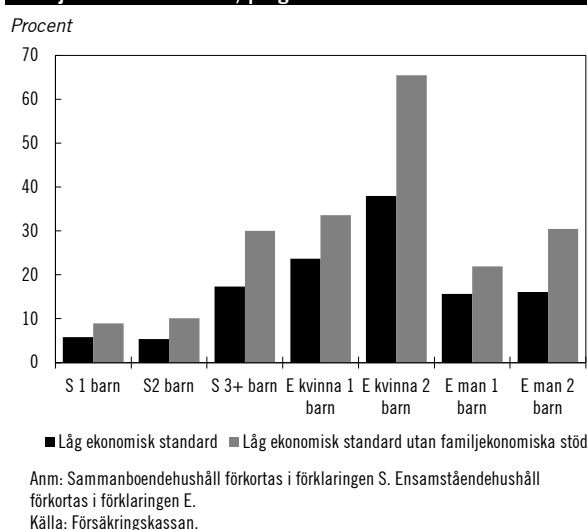
lands är det större sannolikhet att hushållet har låg ekonomisk standard, vilket i störst utsträckning gäller kvinnor. Av ensamstående utrikes födda kvinnor med barn var det 61 procent som hade låg ekonomisk standard ett år. Andelen som haft låg ekonomisk standard fem år i rad var 23 procent. För ensamstående utrikes födda män med barn, som är betydligt färre till antalet, var andelen med låg ekonomisk standard 50 procent ett år respektive 17 procent för dem med låg ekonomisk standard i fem år.

En förklaring till att andelen med låg ekonomisk standard är högre för utrikes födda är att den gruppen i genomsnitt har en lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda. Detta gäller särskilt för utrikes födda kvinnor. Tiden i Sverige har stor betydelse för etableringen på arbetsmarknaden. Sysselsättningsgraden är låg bland nyanlända, men den stiger med tiden i Sverige. I genomsnitt tar kvinnors etablering på arbetsmarknaden längre tid än mäns.

Den ekonomiska familjepolitikens olika stöd ökar barnfamiljernas ekonomiska standard

Ett sätt att mäta effekten av de familjepolitiska stöden är att använda en indikator som visar i vilken utsträckning de familjeekonomiska stöden bidrar till att barnhushåll hamnar över gränsen för låg ekonomisk standard. Utan dessa stöd skulle 19 procent av barnhushållen vara ekonomiskt utsatta. Med de familjeekonomiska stöden minskade den andelen till 11 procent.

Diagram 3.7 Effekt på låg ekonomisk standard av familjeekonomiska stöd, prognos 2015

I Diagram 3.7 framgår skillnaderna mellan olika grupper när det gäller effekterna av de familjeekonomiska stöden på låg ekonomisk standard.

För ensamstående kvinnor med två barn är effekten större än för genomsnittet. I den gruppen har i genomsnitt 38 procent låg ekonomisk standard. Utan de familjeekonomiska stöden skulle i genomsnitt 65 procent av dessa hushåll ha en låg ekonomisk standard. För ensamstående män med två barn minskar andelen hushåll med låg ekonomisk standard från 30 till 16 procent som en följd av stöden.

Jämställt föräldraskap

Det övergripande målet för regeringens jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Ett av regeringens delmål är en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.

Regeringen har kompletterat utgiftsområdesmålet med att den ekonomiska familjepolitiken även ska bidra till ett jämställt föräldraskap.

Ett jämställt föräldraskap påverkas av en rad faktorer. Utformningen av föräldraförsäkringen och andra delar av socialförsäkringen har stor betydelse liksom andra faktorer såsom bland annat offentligt subventionerad barnomsorg, skattesystemet, arbetsmarknadens funktionssätt och normer i samhället kring kvinnors och mäns föräldraskap.¹⁰

Sysselsättning för kvinnor och män

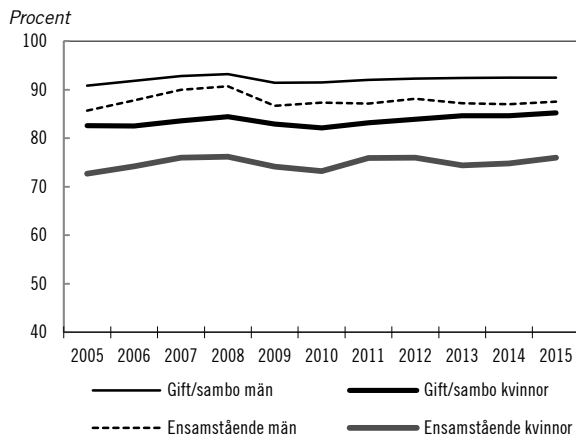
En grundläggande förutsättning för jämställdhet är kvinnors och mäns sysselsättning och möjligheter att försörja sig själva och sina barn. I ett internationellt perspektiv har både kvinnor och män med barn i Sverige en mycket hög förvärvsfrekvens.¹¹ Sysselsättningsgraden är i jämförelse med andra länder särskilt hög i Sverige när det gäller kvinnor med barn. Andelen kvinnor och män som är sysselsatta skiljer sig åt be-

¹⁰ Familjepolitik för alla- En ESO-rapport om föräldrappening och jämställdhet (En rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) 2015:5).

¹¹ Arbetskraftsundersökningarna (AKU) (Statistiska centralbyrån 2015).

roende på om de är ensamstående eller inte framförallt för kvinnor, se Diagram 3.8. Giftn eller sammanboende föräldrar har högre sysselsättningsgrad än ensamstående föräldrar. Över tid har sysselsättningsgraden för kvinnor som är sammanboende ökat något och den ökar återigen under 2015 även för ensamstående kvinnor.

Diagram 3.8 Sysselsättningsgrad för kvinnor och män 15–74 år med hemmavarande barn under 19 år, 2005–2015

Anm: Axeln är bruten.

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU) 2016.

Deltidsarbete och fördelning av hem- och omsorgsarbete

Om barnen är yngre påverkar det sysselsättningsgraden framför allt för kvinnor. Den förändras däremot inte nämnvärt för männen. Efter att kvinnor och män blir föräldrar etableras ofta ett mönster som innebär att hem- och omsorgsarbetet fördelas på ett sätt som inte är jämställt. Försäkringskassan har i en rapport från 2013 visat att om en kvinna tar ut mer än hälften av föräldraledigheten är det mycket mer sannolikt att hon längre fram kommer att förvärvsarbeta i mindre omfattning än mannen, än om föräldrarna hade delat jämställt på ledigheten.¹²

Andelen kvinnor som har barn och arbetar heltid har stadigt ökat under 2000-talet. Under 2015 arbetade 60 procent av de sysselsatta kvinnorna i åldern 15–74 år, med barn under sju år, heltid. Det är dock fortfarande en stor skillnad i förhållande till män med barn under sju år där 91 procent av de sysselsatta männen arbetade heltid.

Av ensamstående pappor med barn under sju år arbetar 89 procent av de sysselsatta heltid, vilket kan jämföras med att 65 procent av de ensamstående mammorna som är sysselsatta arbetar heltid. För ensamstående kvinnor med barn under 7 år har det dock skett en ökning sedan 2014 när 57 procent av de sysselsatta arbetade heltid.¹³

Sammanboende föräldrar med barn fördelar också deltidsarbete mer ojämnt mellan sig än kvinnor och män i befolkningen i stort. En betydligt större andel sammanboende kvinnor med hemmavarande barn arbetar deltid än vad män med samma familjesituation gör. De föräldrar som arbetar deltid utför också en större andel av obetalt hushålls- och omsorgsarbete. Av Försäkringskassans tidigare nämnda rapport framgår att kvinnor utför majoriteten av omsorgsarbetet kopplat till barnen i hushållet. Det framgår att 76 procent av kvinnorna uppger att de utför mer än hälften av omsorgsarbetet, vilket kan jämföras med 20 procent av männen.¹⁴

Dessa livsmönster innebär att löneinkomsterna, livsinkomsterna och även pensionsinkomsterna för kvinnor och män skiljer sig åt och är en viktig förklaring till att fler kvinnor än män har en låg ekonomisk standard.

De familjeekonomiska stöden

Familjepolitiken har bidragit till att kvinnor och män inte behöver välja mellan barn och förvärvsarbete. I Sverige finns det dock fortfarande könsskillnader kvar i fördelningen av betalt och obetalt arbete mellan kvinnor och män. Familjepolitiken kan leda till förändrade beteenden och en ökad jämställdhet.¹⁵ De olika stöden inom den ekonomiska familjepolitiken har visserligen olika syften och mål, men gemensamt för dessa stöd är att de ska underlätta möjligheterna att kombinera förvärvsarbete och föräldraskap för både kvinnor och män.

Flera familjeekonomiska stöd som föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, graviditetspenning, vårdbidrag och barnårsvård är pensionsgrundande. För dessa stöd betalar staten ålders-

¹³ Arbetskraftsundersökningarna (AKU) (Statistiska centralbyrån 2015).

¹⁴ Ojämn arbetsbörda (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:9).

¹⁵ Familjepolitik för alla – En ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet (Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO 2015:5).

¹² Ojämn arbetsbörda (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:9).

pensionsavgift. Eftersom fler kvinnor än män får dessa ersättningar jämnar de statliga pensionsavgifterna till viss del ut skillnader i livsinkomst mellan kvinnor och män. Regeringen kompletterade i budgetpropositionen för 2016 utgiftsområdets mål med ett jämställdhetspolitiskt mål: Skillnaderna i hur män och kvinnor tar ut föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning ska minska.

Det finns tydliga indikationer på att det finns ett samband mellan ett jämställt föräldraledighetsuttag och en mer jämställd fördelning av det obetalda hemarbetet och det betalda förvärvsarbetet. En jämnare fördelning av föräldraledighet mellan kvinnor och män kan även bidra till jämställdhet inom andra områden.¹⁶

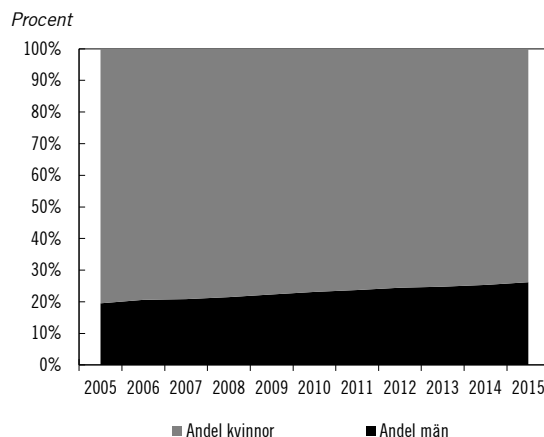
Föräldrapenning

Föräldrar med gemensam vårdnad har vardera rätt till föräldrapenning under 240 dagar när de är föräldralediga. Sedan den 1 januari 2016 har en tredje månad i föräldraförsäkringen reserverats för vardera föräldern. Det innebär att totalt 90 dagar av de totalt 480 dagarna är inte kan överlätas mellan föräldrar med gemensam vårdnad.

Hur stor påverkan en tredje reserverad månad får på fördelningen av föräldrapenningdagar mellan kvinnor och män är så snart efter införandet för tidigt att bedöma. De tidigare reserverade månaderna har dock påverkat uttagsmönstret i riktning mot ett mer jämställt uttag.

Över tid har det genomsnittliga antalet dagar som män tagit ut föräldrapenning för ökat. Mäns uttag av föräldrapenning ökar dock långsamt, se Diagram 3.9. Under 2015 betalades 74 procent av dagar med föräldrapenning ut till kvinnor och 26 procent till män. För barn födda 1999 hade männen i genomsnitt tagit ut föräldrapenning under 60 dagar när barnet fyllt åtta år (kvinnor 353 dagar). För barn födda 2007 hade genomsnittet för män stigit till 104 dagar (kvinnor 345 dagar). Andelen par där föräldrarna delat lika på uttaget av föräldrapenning under barnets två första år har ökat från 8 procent för barn födda 2005 till 14 procent för barn födda 2013.

Diagram 3.9 Utbetalad föräldrapenning, nettodagar för kvinnor och män, 2005–2015

Källa: Försäkringskassan.

Föräldrar har rätt att vara föräldralediga till dess att barnet är ett och ett halvt år gammalt och rätt att förkorta sin normala arbetstid tills barnet är 8 år, oavsett om de tar ut föräldrapenning eller ej. Detta innebär att föräldrar kan vara föräldralediga under en längre period eller under fler dagar än de får ersättning från Försäkringskassan för. Föräldraledighetens faktiska längd är relevant för föräldrars tid utanför arbetskraften. Det finns indikationer på att kvinnor och män är föräldralediga utan ersättning i olika omfattning och att den obetalda frånvaron från förvärvsarbete har ökat särskilt för kvinnor. Kvinnors föräldraledighet har inte heller förkortats i takt med att mäns har förlängts, samtidigt som uttagsmönstret skiljer sig åt mellan könen. Ledighetens längd och hur den fördelas mellan kvinnor och män är relevant för utvecklingen mot ett jämställt föräldraskap.¹⁷

Tillfällig föräldrapenning

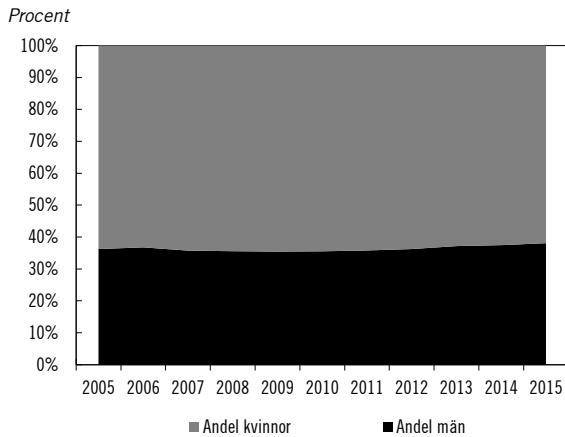
Den tillfälliga föräldrapenningen ger föräldrar möjlighet till ledighet från arbetet samt ersättning för inkomstförlust t.ex. när barnet är sjukt. Föräldrars uttag av tillfällig föräldrapenning för vård av barn är mer jämställt än uttaget av föräldrapenning. Under 2015 betalades 62 procent av dagar med tillfällig föräldrapenning ut till kvinnor och 38 procent till män, se Diagram 3.10. Andelen män som tar ut tillfällig för-

¹⁶ Familjepolitik för alla- En ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet (En rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) 2015:5).

¹⁷ Föräldrapenning och föräldraledighet- Mått på olika aspekter av föräldraledighet (Inspektionen för socialförsäkringen ISF 2013:13).

äldrapenning för vård av barn har bara ökat marginellt under perioden 2005–2015.

Diagram 3.10 Utbetalad tillfällig föräldrapenning för vård av barn, nettodagar för kvinnor och män, 2005–2015

Källa: Försäkringskassan.

Barnbidrag

I mars 2014 skedde en förändring av reglerna för vem som ska vara mottagare av barnbidrag. För barn som är födda efter den 1 mars 2014 betalas barnbidrag ut med hälften till vardera föräldern när föräldrarna har gemensam vårdnad, om de inte har anmält vem som ska vara bidragsmottagare. Syftet är att ge föräldrar utökade möjligheter att själva bestämma till vem barnbidraget ska betalas ut och att undanröja konflikt drivande faktorer i den tidigare lagstiftningen. Denna ordning syftar även till att öka möjligheten till jämställdhet samt att ge föräldrar bättre förutsättningar att samarbeta och ta ett gemensamt ekonomiskt ansvar för barnet. Av de 1,7 miljoner barn som barnbidrag betalades ut för i januari 2014 delades bidraget av 1,7 procent av föräldrarna. Motsvarande andel i januari 2016 var 9,7 procent av föräldrarna. Det innebär också att fler pappor är mottagare av barnbidrag än tidigare. Under 2015 var 83 procent av mottagarna av barnbidrag kvinnor och 17 procent män. Det kan jämföras med att 92 procent av mottagarna var kvinnor 2013 och 8 procent män.

Underhållsstöd och försörjningsansvar för barn

Efter en separation kan underhåll för barn som föräldern inte bor tillsammans med regleras på olika sätt. Underhållsbidrag betalas av den förälder som inte bor med barnet och bidraget kan fastställas i dom eller avtal. Underhållsbidraget beräknas på båda föräldrarnas ekonomiska överskott, aktuella inkomstförhållanden och barnets faktiska behov. I de fall föräldrarna inte kan

komma överens om ett underhåll eller när den bidragsskyldige föräldern inte har förmåga att betala underhållsbidrag kan i stället ett underhållsstöd lämnas från Försäkringskassan. Försäkringskassan förskotterar underhållet och den andra föräldern betalar sedan tillbaka kostnaden för detta utifrån en beräkning baserad på sin inkomst enligt den senaste taxeringen och det antal barn som han eller hon är underhållsskyldig för. Det högsta beloppet för underhållsstöd har under en lång period varit oförändrat men höjdes till 1 573 kronor per månad i september 2015.

Underhållsstöd lämnades under 2015 för 225 000 barn. Av de boföräldrar som mottog underhållsstöd 2015 var 87 procent kvinnor och 13 procent män. En höjning av underhållsstödsbeloppet har således bidragit till att förbättra den ekonomiska situationen framför allt för ensamstående kvinnor med barn.

Från och med 1 april 2016 gäller delvis ändrade regler för rätt till underhållsstöd. Underhållsstöd ska enligt de nya reglerna inte längre lämnas om den bidragsskyldiga föräldern under minst sex månader i följd till Försäkringskassan i rätt ordning har betalat de betalningsbelopp som Försäkringskassan har bestämt. Tanken bakom de nya reglerna är att underhållet till barn i större utsträckning ska regleras genom underhållsbidrag och därmed öka möjligheterna för barn att få ett högre underhåll och möjliggöra ekonomiska förbättringar för barn i de lägsta inkomstgrupperna. Ett högre underhåll kan minska försörjningsbördan för både ensamstående kvinnor och män. Försäkringskassan har också fått ett utökad uppdrag att ge information och stöd i frågor om underhållsbidrag och underhållsskyldighet. En ökad möjlighet till information och stöd i dessa frågor skapar förutsättningar för ett ökat samarbete mellan särlevande föräldrar. Om båda föräldrarna bidrar till barnets försörjning ökar också förutsättningarna för ett jämställt föräldraskap.

Bostadsbidrag

En del av bostadsbidraget till barnfamiljer lämnas som ett särskilt bidrag för hemmavarande barn. Det särskilda bidraget är ett konsumtionsstöd till barnfamiljer med låg ekonomisk standard. Bostadsbidrag kan också lämnas som ett umgängesbidrag till föräldrar vars barn endast bor tidvis med föräldern och inte är folkbokfört s.k. umgängesbarn. Totalt lämnades under 2015

bostadsbidrag till cirka 150 000 hushåll med barn. Av dessa var cirka 30 procent hushåll med två sökande. Bostadsbidrag för en sökande lämnades till 85 procent till hushåll med ensamstående kvinnor och till 15 procent av hushåll med ensamstående män. Av de hushåll som mottog särskilt bidrag för hemmavarande barn var 91 procent kvinnor och 9 procent män. För hushåll med en sökande som mottog bostadsbidrag i form av umgängesbidrag var 65 procent män och 35 procent kvinnor.

Vårdbidrag

Vårdbidrag kan föräldrar få för ett barn som är sjukt eller som har en funktionsnedsättning om barnet behöver särskild tillsyn, vård eller för merkostnader för barnet. Antalet nybeviljade vårdbidrag har ökat sedan 2009. Rätt till vårdbidrag är vanligare bland pojkar än flickor i alla åldersgrupper, och pojkarnas andel har ökat de senaste åren. Av de vårdbidrag som betalades ut under 2015 för barn var 66 procent för pojkar och 34 procent för flickor. Antalet nybeviljade vårdbidrag 2015 uppgick till cirka 10 900 och den vanligaste diagnosgruppen var psykiska sjukdomar och syndrom. I den diagnosgruppen stod pojkar för majoriteten av antalet nybeviljade vårdbidrag. Av de föräldrar som mottog vårdbidrag under 2015 var 84 procent kvinnor och 16 procent män.

Administrationn av den ekonomiska familjepolitiken

Huvuddelen av förmånerna inom området ekonomisk familjepolitik administreras av Försäkringskassan. De sammanlagda administrationskostnaderna för dessa förmåner uppgick till 2,2 miljarder kronor eller cirka 25 procent av de samlade förvaltningskostnaderna för myndigheten under 2015. Förmånerna barnpension och efterlevandestöd till barn samt pensionsrätt för barnår administreras av Pensionsmyndigheten.

Mål för Försäkringskassan

Regeringen har i Försäkringskassans regleringsbrev för 2015 betonat vikten av myndighetens uppdrag att verka för ett jämställt användande av föräldraförsäkringen. Försäkringskassan har genomfört ett flertal insatser under året, såsom informationskampanjer och utveckling av webbplatsen. Myndigheten ger information om hur föräldrar kan planera sin föräldraledighet och

uttaget av föräldrapenning. Dessutom har tjänsten ”normkollen” skapats som beskriver sambandet mellan ett jämställt uttag av föräldrapenning och andra delar av föräldraskapet. Försäkringskassan har därtill genomfört en rad uppmärksammade kampanjer för att öka kunskapen om vilka sociala normer som påverkar föräldrars uttag av föräldrapenning men också tillfällig föräldrapenning.

Ett ytterligare verksamhetsmål som regeringen har gett Försäkringskassan är att myndigheten ska verka för att särlevande föräldrar har goda kunskaper om försörjningsansvar och möjligheterna att reglera underhåll för barn på egen hand samt om möjligheterna till samarbetsamtal som finns på kommunal nivå. Försäkringskassan har främst informerat föräldrar om möjligheten att reglera underhållet på egen hand. Myndigheten har inte i samma utsträckning ökat kunskapen om föräldrars försörjningsansvar och har endast delvis verkat för att sprida kunskap om samarbetsamtal på kommunal nivå. Information har funnits på webbplatsen men inga övriga proaktiva insatser har genomförts under året.

Kostnadseffektiviteten ökar

Trots att försäkringsutgifterna för utgiftsområdet ökar så minskar förvaltningskostnaderna. Framförallt beror den ökade kostnadseffektiviteten och en lägre styckkostnad per ärende på den ökade automatiseringen av handläggningen, internt effektiviseringsarbete och förbättrade förutsättningar för ärendehandläggning. Andelen ärenden som handläggs automatiskt var för föräldrapenning 38 procent 2015 och för tillfällig föräldrapenning 59 procent. Jämfört med året före har styckkostnaden per utbetalning för föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning sjunkit med 15,6 procent.

Ökad kundnöjdhet

Försäkringskassan ökar den digitala tillgängligheten och erbjuder fler digitala tjänster för föräldrar och blivande föräldrar. Användningen av de digitala kanalerna fortsätter att öka framförallt för föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning där nära 90 procent av alla föräldrar ansöker om ersättning digitalt.

Myndigheten arbetar också för att skapa ett aktivt förhållningssätt i handläggningen och kontaktar i ökad utsträckning föräldrar per telefon. Dessa åtgärder antas bidra till att förtroendet för myndigheten och nöjd kund-index för

gruppen föräldrar ökade från 59 för 2014 till 64 för 2015.

Kvalitet

Kvaliteten i handläggningen av förmåner till familjer bedöms vara tillfredsställande. Den modell för systematisk kvalitetsutveckling som används indikerar att kvaliteten i handläggningen generellt sett är god. Kunderna upplever kvaliteten som god eller tillfredsställande när det gäller såväl bemötande och service som rättslig kvalitet. De interna kvalitetsuppföljningar som har gjorts lokalt indikerar att kvaliteten i handläggningen är god, att handläggarna har goda förmånskunskaper och att de beslut som fattas är korrekta.

Andra kvalitetsindikatorer visar också på tillfredsställande kvalitet med undantag för antalet återkrav som ökar. Antalet hushåll som blir skuldsatta efter att ha fått återkrav av bostadsbidrag ökar också, även om den genomsnittliga skulden inte ökar nämnvärt.

Granskningar av Försäkringskassans handläggning av underhållsstöd och tillfällig föräldrapenning som genomfördes av ISF 2015 visar på en del brister i kvaliteten.¹⁸ Granskningarna visar t.ex. på skillnader i omfattningen av utredningar, brister i beslutsunderlag och ett behov av ökad likformighet i handläggningen och beslut.

ISF genomförde 2016 även en granskning av kontroller i handläggningen av bostadsbidrag.¹⁹ I granskningen framkom att Försäkringskassan behöver förbättra sitt arbete med att få korrekta och mer fullständiga beslutsunderlag. Försäkringskassans hantering och den nuvarande konstruktionen medför att många försäkrade blir återbetalningsskyldiga vilket riskerar medföra ökad skuldbörda och kan i vissa fall innebära att bidragets syfte, att stödja ekonomiskt svaga hushåll, inte uppnås i tillräcklig utsträckning.

3.5.3 Analys och slutsatser

Den ekonomiska familjepolitiken bidrog under 2015 till att förbättra barnfamiljernas förutsättningar för en god levnadsstandard. Under 2015 gick en fjärdedel av utbetalningarna av familjeekonomiska stöd till den femtedel av barnhushållen som hade lägst ekonomisk standard. För de behovsprövade bidragen var fördelningsprofilen tydligare, mer än hälften av utbetalningarna gick till denna grupp.

Hushåll med barn har i genomsnitt en lägre disponibel inkomst än hushåll utan barn. Skillnader mellan olika typer av barnhushåll har ökat över tid. Ensamstående hushåll har lägre inkomst än sammanboendehushåll och kvinnor har lägre inkomster än män.

Sett över tid har andelen hushåll med låg ekonomisk standard mätt enligt det absoluta måttet minskat, från 14,7 procent 2010 till 11,7 procent 2015 (prognos). Enligt det relativa måttet har andelen ökat och når 16 procent 2015.

De familjeekonomiska stödens andel av den disponibla inkomsten har minskat över tid, framför allt för ensamstående med flera barn. Samtidigt är det fortfarande för denna grupp som stöden har störst betydelse.

Förklaringar till stödens minskade betydelse är höjda reallöner och fler i sysselsättning. Stödets nivåer följer dock inte inkomstnivåer och deras del av den disponibla inkomsten har därför minskat. Ett exempel är adoptionsbidraget där bidragets andel täcker en allt mindre andel av den genomsnittliga kostnaden för en adoption. Trots den minskade betydelsen bidrog den ekonomiska familjepolitiken till att minska skillnaderna mellan hushåll med och utan barn.

De familjeekonomiska stöden stod i genomsnitt för 9 procent av barnhushållens disponibla inkomster, men utgjorde mer än 23 procent av den disponibla inkomsten för ensamstående med två eller fler barn. För ensamstående hushållen spelar de behovsprövade stöden störst roll, medan försäkringarna spelar störst roll för sammanboendehushåll med ett eller två barn.

Den ekonomiska familjepolitiken kan sägas vara omfördelade och framförallt de behovsprövande stöden bidrar till att höja inkomsterna för de med låg ekonomisk standard, men även försäkringarna och de generella stöden bidrar till att jämna ut inkomstskillnaderna.

Många hushåll med låg ekonomisk standard tenderar att få en förbättrad ekonomisk situation

¹⁸ Kvalitet i underhållsstöd, (Inspektionen för socialförsäkringen, ISF 2015:3) och Försäkringskassans hantering av tillfällig föräldrapenning (Inspektionen för socialförsäkringen, ISF 2015:12).

¹⁹ Kontroller i handläggningen av bostadsbidrag, (Inspektionen för socialförsäkringen, ISF 2016:7).

på några års sikt, även om det finns skillnader i vilken grad det gäller i förhållande till exempelvis hushållstyp och antalet barn i hushållet. Hushåll med ensamstående kvinnor, särskilt om de är utrikes födda, har en mer utsatt situation. Vart femte sådant hushåll befinner sig i långvarig ekonomisk utsatthet.

Barnafödandet och föräldrarnas arbetskraftsdeltagande är fortsatt högt, vilket indikerar att det finns möjligheter att förena arbetsliv med föräldraskap.

Ett ökat barnafödande, en ökad invandring och totalt fler barn i befolkningen medför att utgifterna för den ekonomiska familjepolitiken ökar. På längre sikt genererar dock ett ökat barnafödande ett ökat arbetskraftsutbud som ger förutsättningar för en fortsatt god samhällsekonomi och en förmåga att sörja för framtida generationer. Föräldraförsäkringen är i grunden positiv för föräldrars arbetskraftsdeltagande och situation på arbetsmarknaden genom att den gör det möjligt för föräldrar att kombinera arbete med att vårda barnen när de är små. Även om antalet barn som har föräldrar som delar på föräldrapenningen och föräldraledigheten ökar är uttaget endast jämställt för en liten andel av barnen. Att kvinnor är föräldralediga i större utsträckning än män och tar ett större ansvar för obetalt arbete påverkar kvinnors situation på arbetsmarknaden negativt.

Det är genom föräldraledighetslagen och föräldraförsäkringen, tillsammans med en väl utbyggd förskola, som det har blivit möjligt för föräldrar att kombinera ett aktivt föräldraskap med förvärvsarbete. Föräldrapenningens storlek är till huvudsaklig del relaterad till föräldrarnas arbetsinkomst, vilket utgör ett incitament att förvärvsarbete innan man blir förälder för att på så sätt kvalificera sig för en högre föräldrapenning. Detta påverkar sannolikt sysselsättningsgraden för kvinnor positivt. Kvinnors längre frånvaro från arbetsmarknaden samt en högre förekomst av deltidarbete kan få konsekvenser på såväl kvinnors arbetsmarknadssituation, på den disponibla inkomsten som på livsinkomsten och pensionen. En ojämn fördelning av hem- och omsorgsarbetet kan också leda till ohälsa.

Föräldraledigheten och hur den fördelas mellan kvinnor och män, har påverkan på hur jämställdheten på arbetsmarknaden utvecklas. De delmål som den ekonomiska familjepolitiken direkt inverkar på är dels målet om ekonomisk jämställdhet, dels målet om en jämn fördelning

av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, se vidare utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att måluppfyllelsen är acceptabel för utgiftsområdet ekonomisk trygghet för familjer och barn. För en bättre måluppfyllelse behöver dock familjepolitiken utvecklas i mer jämställd riktning. Det är även av stor vikt att de familjeekonomiska stöden fortsätter att ge goda levnadsvillkor och att ge framför allt kvinnor förbättrade förutsättningar till arbete och egen försörjning på både kort och lång sikt.

De hushåll som lever i ekonomisk utsatthet under längre perioder behöver fortsatt stöd från familjepolitiken för att förbättra hushållets ekonomi, men kan även vara i behov av insatser utanför utgiftsområdet inom områden såsom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken.

Administrationen av den ekonomiska familjepolitiken har fortsatt att förbättras, med ökad kostnadseffektivitet och kundnöjdhet. Kvaliteten i handläggningen av förmåner till barnfamiljer bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Regeringen bedömer att Försäkringskassans verksamhetsmål avseende information om föräldrapenningens regelverk är uppfyllt, men att målet för särlevande föräldrar att reglera underhållet själva endast delvis är uppfyllt. Försäkringskassan har under 2016 fått ett utökat ansvar för information till särlevande föräldrar om underhållsreglering och stödet förväntas därmed förbättras.

3.6 Politikens inriktning

En generell välfärd som omfattar alla, ett jämställt föräldraskap och ett beaktande av principen om barnets bästa utgör grunderna för regeringens syn på och målsättning med den ekonomiska familjepolitiken.

Regeringens ambition att kombinera en politik för sysselsättning och tillväxt med en politik för ökad rättvisa och minskade klyftor påverkar även utformningen av den ekonomiska familjepolitiken. Med familjebildning följer en ökad försörjningsbörda. En generell välfärd som omfattar alla bidrar till att utjämna ekonomiska villkor och förbättrar levnadsförhållanden för barnhushållen. En generell välfärd ger långsiktigt goda fördelningseffekter och har hög legitimitet.

Målet är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.

En naturlig utgångspunkt för familjepolitiken är att föräldrarna tar ett gemensamt ansvar för vårdsnaden om och försörjningen av barnet. Ett jämställt föräldraskap bidrar även till jämställdhet på arbetsmarknaden.

Uttaget av föräldrapenning är ännu inte jämställt. Regeringen följer kontinuerligt utvecklingen och utfall av de åtgärder och insatser som syftar till att uppfylla målet om att skillnader i hur kvinnor och män tar ut föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning ska minska. Regeringen kommer även fortsättningsvis under mandatperioden att föreslå åtgärder som bidrar till att skillnaderna minskar. Samtidigt är insatser på andra politikområden nödvändiga för att en ökad jämställdhet ska kunna uppnås i samhället.

Barnfamiljernas levnadsförhållanden ändras i takt med att samhället förändras. I Sverige finns såväl kärnfamiljer där barnet bor med två biologiska föräldrar, ombildade familjer med bonusbarn och bonusföräldrar, ensamstående föräldrar, barn som bor växelsvis, barn med två föräldrar av samma kön och andra regnbågsfamiljer. Då barnens familjesituation kan se olika ut och behov och önskemål varierar över tid måste samhällets stöd till barnfamiljerna vara konstruerat så att det kan användas på ett flexibelt sätt, och kan anpassas efter föräldrars och barns behov.

Förutsättningar för ett jämställt föräldraskap

Föräldraförsäkringen har under de senaste fyrtio åren haft positiva effekter på föräldrars arbetsmarknadssituation genom att göra det möjligt för föräldrarna att vara hemma med barnen när de är små och ökar förutsättningarna för både kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv. Kvinnor och män arbetar i dag ungefär lika mycket, men fördelningen av betalt och obetalt arbete skiljer sig fortfarande åt. Att fördelningen av föräldrapenning och föräldraledighet inte är jämställd påverkar kvinnors situation på arbetsmarknaden negativt, t.ex. när det gäller löneutvecklingen. Attityder kring föräldraskap, situationen på arbetsmarknaden och förvänt-

ningar kan även hindra män från att ta ut sin del av föräldrapenningen. För att modernisera föräldraförsäkringen och anpassa den till dagens arbetsmarknad har regeringen tillsatt en utredning som kommer att lämna ett betänkande under 2017 (dir. 2016:10). Utredningen ska lämna förslag till utformning av en föräldraförsäkring som är ändamålsenlig, tydlig och enkel att administrera och som bidrar till att nå de jämställdhetspolitiska delmålen om ekonomisk jämställdhet och en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Utredningen ska ha barnets bästa i fokus och föräldraförsäkringen ska utformas så att den fungerar väl oavsett familjekonstellation och skapar förutsättningar för ett jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn.

Utredningen har även i uppdrag att analysera och föreslå hur möjligheterna till föräldraledighet med föräldrapenning ska kunna begränsas så att den förälder som kommer till Sverige med barn endast kan använda ett fåtal dagar med föräldrapenning efter barnets tvåårsdag. Regeringen vill att såväl kvinnor som män snabbt ska komma in på arbetsmarknaden och att barn som kommer till Sverige ska ges möjlighet att delta i förskoleverksamhet. En förändrad föräldraförsäkring är en av flera åtgärder som krävs för att uppnå jämställdhet.

Jämställdhetsbonusen har inte haft någon mätbar effekt och är ett krångligt sätt att få föräldrar att i större utsträckning dela mer lika på antalet föräldrapenningdagar. Regeringen föreslår därför att jämställdhetsbonusen avskaffas för föräldrapenning som tas ut från och med den 1 januari 2017 (se avsnitt 2.2 Lagförslag).

Hushåll med låg ekonomisk standard

En grundläggande strävan för regeringen är att skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor för alla barn. Att förbättra situationen för familjer med låg ekonomisk standard är en prioriterad uppgift, där insatser och långsiktiga strategier finns såväl inom den ekonomiska familjepolitiken som inom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken. Barnfamiljer med låg ekonomisk standard behöver fortsatt stöd och den omfördelade profilen i familjepolitiken behöver förstärkas. Hushåll med en ensamstående förälder som har flera barn har en utsatt ekonomisk situation, detta gäller särskilt för kvinnor.

Barnhushåll där någon förälder är utrikes född har oftare en låg ekonomisk standard som en följd av att sysselsättningsgraden för utrikes födda föräldrar är lägre.

Ett steg till förbättrad levnadsstandard har tagits genom dels den höjning av underhållstödet som trädde i kraft den 1 september 2015 (SFS 2015:452), dels höjd föräldrapenning på grundnivå som trädde ikraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1). Regeringen har även infört nya bestämmelser fr.o.m. den 1 april 2016 som ökar drivkrafterna för särlevande föräldrar att reglera underhållsskyldigheten för barn civilrättsligt i stället för att ansöka om underhållsstöd (prop. 2014/15:145). Detta innebär att framförallt barn som lever i hushåll med låg ekonomisk standard kan få ett betydligt högre underhåll.

Höjt underhållsstöd för äldre barn

Ett steg till förbättrad ekonomisk standard är att höja underhållstödet. Regeringen har för avsikt att införa en differentiering av underhållstödet belopp genom att höja det för barn som är 15 år och äldre. Kostnadsansvaret för äldre barn är avsevärt större än för mindre barn. Som en följd av att underhållsstödsbeloppet blir högre avser regeringen att också höja det grundavdrag som bidragsskyldiga föräldrar får förbehålla sig för egna levnadskostnader innan betalningsskyldighet beräknas. Regeringen har för avsikt att återkomma i frågan.

Förstärkningar inom bostadsbidraget

För hushåll med låg ekonomisk standard har behovsprövade stöd som bostadsbidrag och underhållsstöd stor betydelse. Dessa två stöd är dock inte samordnade med eller särskilt väl anpassade till varandra. De är heller inte tillräckligt anpassade till de förändrade boendemönster och olika familjekonstellationer som förekommer i dag och den antagna fördelningen av kostnadsansvar mellan särlevande föräldrar vars barn bor växelvis. Stöden behöver förändras för att uppnå en bättre fördelningsmässig träffsäkerhet, så att inte en större ersättning lämnas till hushåll vars barn bor växelvis än till hushåll som är rena ensamförsörjare. Både bostadsbidraget och underhållstödet har dessutom visat sig kunna ge upphov till omfattande skuldsättning.

Regeringen har därför för avsikt att genomföra en fördelningspolitisk reform med syfte att modernisera de behovsprövade stöden för särlevande föräldrar och bättre anpassa dem efter föräldrarnas ekonomiska situation och kostnadsansvar. För att stödja ekonomiskt utsatta familjer och ge föräldrar bättre förutsättningar att ta ett gemensamt ansvar för barnet och dess försörjning avser regeringen att införa ett nytt särskilt bidrag inom bostadsbidraget för barn som bor växelvis. Detta får till följd att en viss boendeform inte premieras och att barnets folkbokföring inte får en avgörande betydelse för rätten till stöd. Det särskilda bidraget ska ersätta det nuvarande underhållstödet vid växelvist boende. Regeringen har för avsikt att återkomma i frågan.

Dessutom avser regeringen att göra förstärkningar av bostadsbidraget som lämnas till barnfamiljer genom att höja inkomstgränserna, som är en av flera faktorer som påverkar storleken på bidraget. Inkomstgränserna har varit oförändrade sedan 1997 och har därmed släpat efter prisutvecklingen i samhället. Förslaget innebär att de barnfamiljer som har de lägsta inkomsterna inom bostadsbidraget får ett höjt bidrag med cirka 167 kronor mer per månad.

Därutöver anser regeringen att det bör göras en översyn av andra delar av regelverket för underhållsstöd och bostadsbidrag bl.a. så att dessa moderniseras och dels får en förbättrad fördelningsmässig träffsäkerhet, dels blir mer neutrala i förhållande till olika typer av boenden.

Ekonomisk förstärkning för hushåll med många barn

För att förstärka barnfamiljers ekonomi avser regeringen att höja flerbarnstillägget för det tredje barnet. Barnfamiljer, särskilt de med många barn, utgör en förhållandevis stor andel av hushållen med låg ekonomisk standard. Genom en höjning av flerbarnstillägget ges dessa familjer förbättrade ekonomiska förutsättningar.

Förstärkning av adoptionsbidraget

Adoptionsbidragets andel av den genomsnittliga kostnaden för en adoption har sjunkit kraftigt under senare år. Regeringen föreslår därför att adoptionsbidraget ska höjas, se vidare avsnitt 2.1.

Lagförslag. Det finns också behov av att anpassa nuvarande organisering av adoptionsförmedlingsverksamheten och det stöd som lämnas i samband med internationell adoption till nya förhållanden. Regeringen avser att återkomma i denna fråga, se avsnitten 7.6.2 och 7.8.2 i utgiftsområde 9.

Förändrat stöd till barn med funktionsnedsättning

Efter en översyn av reglerna om socialförsäkringsförmånerna, handikappersättning och vårdbidrag och deras tillämpning (dnr S2012/09134) remitterades 2015 departementspromemorian ”Reformerade stöd till barn och vuxna med funktionsnedsättning” (Ds 2015:58). I promemorian lämnas förslag för att åstadkomma ett mer sammanhållet och ändamålsenligt system för ersättning för merkostnader för både barn och vuxna med funktionsnedsättning. Nuvarande regelverk behöver anpassas till mer moderna familjeförhållanden och de behov som barn med funktionsnedsättning har. Promemorian och lämnade remissynpunkter bereds vidare inom Regeringskansliet.

Anpassningar av efterlevandestödet

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2015 Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan i uppdrag att kartlägga hur nyanlända flickor och pojkar, vars ena eller båda föräldrar är avlidna eller saknas, söker och får underhållsstöd respektive efterlevandestöd. Kartläggningen visar på osakliga skillnader i regelverken, t.ex. när det gäller rätten till ersättning när ett barn bor i familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende (HVB). Med anledning av detta avser regeringen att se över regelverket för efterlevandestöd. Genom en anpassning av regelverket för efterlevandestöd kan barn vars ena eller båda föräldrar är avlidna få samma skydd som barn till föräldrar som är särlevande får.

Regelförenklingar

Riksdagen har gett regeringen tillkänna att genomföra vissa regelförenklingar avseende anmälan om vård av sjukt barn, föräldrapenning vid

hela inskolningen i förskolan, rätt till ersättning vid besök inom mödrahälsovården samt om anmälan för flerbarnstillägg (bet. 2014/15:SfU3, rskr. 2014/15:48). Regeringen delar riksdagens syn och vill stödja barnfamiljerna och underlätta deras vardag genom att förenkla reglerna inom den ekonomiska familjepolitiken. Regeringen avser därför pröva möjligheterna att genomföra regelförenklingar. Frågorna bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

3.7 Förslag till regeländringar

3.7.1 Höjt flerbarnstillägg för tredje barnet

Ärendet och dess beredning: Förslaget har utarbetats inom Socialdepartementet och beretts under hand med Försäkringskassan på så sätt att myndigheten har fått ta del av förslaget. Försäkringskassan hade inte några synpunkter.

Regeringens förslag: Flerbarnstillägget ska höjas till 580 kronor per månad för det tredje barnet.

Lagförslaget ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Skälen för regeringens förslag: Barnbidragsförmånerna (allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag och flerbarnstillägg) bidrar till att uppfylla målet att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Barnfamiljer med många barn utgör en förhållandevis stor andel av hushållen med låg ekonomisk standard. Ett träffsäkert sätt att förbättra dessa hushålls ekonomiska situation är att höja flerbarnstillägget. En höjning av flerbarnstillägget för det tredje barnet innebär även en bättre fördelning mellan olika nivåer av stödet, i förhållande till antalet barn.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att flerbarnstillägget för det tredje barnet ska lämnas med 580 kronor per månad, vilket innebär en höjning med 126 kronor per månad. Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017.

Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 2.1.

Konsekvenser

Med den föreslagna förändringen utgör flerbarnstillägget således totalt följande belopp per månad:

- 150 kronor för en familj med två barn,
- 730 kronor för en familj med tre barn,
- 1 740 kronor för en familj med fyra barn,
- 2 990 kronor för en familj med fem barn, och
- 4 240 kronor för en familj med sex barn.

Regeringens mål är ett jämställt föräldraskap, men fortfarande är kvinnor med barn, framförallt ensamstående kvinnor med barn, mer ekonomiskt utsatta än män. Då mottagarna av barnbidragsförmåner är 83 procent kvinnor och 17 procent män bedöms därför förslaget få positiva effekter på den ekonomiska jämställdheten för kvinnor.

Förslaget innebär att utgifterna för anslaget 1:1 *Barnbidrag* ökas med 300 000 000 kronor 2017, 300 000 000 kronor för 2018, 300 000 000 kronor för 2019 och med 300 000 000 kronor för 2020.

3.7.2 Höjd nivå för adoptionsbidraget

Ärendet och dess beredning: Förslaget om höjd nivå för adoptionsbidraget har beretts under hand med Försäkringskassan på så sätt att myndigheten har fått ta del av förslaget. Försäkringskassan har inte haft några synpunkter.

Regeringens förslag: Adoptionsbidraget ska höjas till 75 000 kronor. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för föräldrar som har fått barnet i sin vård före den 1 januari 2017.

Skälen för regeringens förslag: Den som adopterar ett barn från ett annat land kan ansöka om adoptionsbidrag. Bidrag lämnas med 40 000 kronor för varje barn. Den genomsnittliga kostnaden för en adoption har under senare år ökat med följderna att bidragets andel av kostnaden kraftigt sjunkit. Vid tidpunkten för den senaste höjningen 2001 täckte bidraget 36

procent av föräldrarnas genomsnittliga kostnad jämfört med endast 17 procent 2014.²⁰ I syfte att bidra till att i större utsträckning kompensera för de ökade kostnaderna föreslår regeringen att bidraget ska höjas. En höjning av nivån för adoptionsbidraget till 75 000 kronor per barn innebär att bidraget kommer att täcka 33 procent av föräldrarnas genomsnittliga kostnad. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas i fråga om barn som har kommit i föräldrarnas vård den 1 januari 2017 eller senare.

Konsekvenser

Förslaget om en höjning av adoptionsbidraget innebär att personer som adopterar ett barn från ett annat land får 75 000 kronor i adoptionsbidrag i stället för 40 000 kronor. Bidraget motsvarar således en större andel av kostnaden för en adoption. De ökade utgifterna som höjningen innebär ryms inom ramen för anslaget 1.4 *Adoptionsbidrag*.

3.7.3 Höjd inkomstgräns för bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljer

Ärendet och dess beredning: Förslaget om höjd inkomstgräns har beretts under hand med Försäkringskassan på så sätt att myndigheten har fått ta del av förslaget. Försäkringskassan hade inte några synpunkter.

Regeringens förslag:

Inkomstgränsen för prövning av rätten till bostadsbidrag för barnfamiljer ska höjas från 117 000 kronor till 127 000 kronor för ensamstående och från 58 500 kr till 63 500 kronor för makar.

Förslaget ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Skälen för regeringens förslag: Bostadsbidrag är en inkomstprövad förmån som består av dels ett bidrag för bostadskostnader, dels ett bidrag för barn som bor eller vistas i hushållet.

²⁰(Årsredovisning 2015, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd)

Bostadsbidragets storlek bestäms av hushållets sammansättning, bostadskostnaden, bostadens storlek och den bidragsgrundande inkomsten för hushållet. Sambor likställs med makar i detta sammanhang (se 95 kap. 6 § SFB).

Inkomstgränserna för bostadsbidraget är individuella. Detta innebär att för makar eller sambor med barn minskas bostadsbidraget med 20 procent av den del av vardera makens eller sambons bidragsgrundande inkomst som överstiger inkomstgränsen 58 500 kronor per år. För ensamstående med barn minskas bidraget med 20 procent av den del av den bidragsgrundande inkomsten som överstiger 117 000 kronor per år.

Inkomstgränserna för prövning av rätten till bostadsbidrag har varit oförändrade sedan 1997 och har därför släpat efter i förhållande till prisutvecklingen i samhället. Regeringen anser därför att det finns anledning att höja inkomstgränsen för bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljer från nuvarande 117 000 till 127 000 kronor för ensamstående, och från 58 500 till 63 500 kronor för makar.

Då många barn med låg ekonomisk standard lever i hushåll som är mottagare av bostadsbidrag är det fördelningspolitiskt träffsäkert att höja inkomstgränsen.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 2.1.

Konsekvenser

Förslaget att höja inkomstgränserna innebär att utgifterna för anslaget 1:8 *Bostadsbidrag* beräknas öka med 150 miljoner kronor för 2017, 150 miljoner kronor för 2018, 150 miljoner kronor för 2019 och 150 miljoner kronor för 2020.

Höjningen av inkomstgränsen innebär för de hushåll som tar del av hela ökningen att bostadsbidrag lämnas med 167 kronor mer per månad. Det är hushåll som på årsbasis har inkomster under den föreslagna inkomstgränsen som kan ta del av hela höjningen, dvs. de hushåll inom bostadsbidragssystemet som i dag har inkomster mellan de tidigare och de nu föreslagna inkomstgränserna. För övriga barnfamiljshushåll inom systemet innebär det att rätten till bostadsbidrag trappas av med 20 procent av den del av inkomsten som är högre än inkomstgränsen.

Förslaget bedöms få positiva effekter på den ekonomiska jämställdheten då kvinnor till över-

vägande del är mottagare av bostadsbidrag. Av de barnfamiljer som mottog bostadsbidrag i december 2015 var 68 procent ensamstående föräldrar med barn och av de ensamstående föräldrarna var 85 procent kvinnor. En höjning av inkomstgränserna för bostadsbidrag innebär därmed en förstärkning av kvinnors ekonomiska situation vilket påverkar den ekonomiska jämställdheten positivt.

3.8 Förslag om avskaffande av jämställdhetsbonusen

3.8.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2016 avsikten att återkomma till riksdagen med lagförslag om att avskaffa jämställdhetsbonusen. En arbetsgrupp i Socialdepartementet har tagit fram promemorian Slopad jämställdhetsbonus (Ds 2015:55). Promemorians lagförslag finns i bilaga 1. Promemorian har remitterats till ett antal myndigheter och organisationer den 11 november 2015. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 1. Remissyttrandena och en sammanställning av remissvaren finns tillgängliga i Socialdepartementet (dnr S2015/07312/FST).

Två av de aktuella lagarna, förslag 2.3 och 2.4, är av sådant slag att Lagrådets yttrande ska inhämtas. De föreslagna ändringarna, som är följdändringar till förslaget att upphäva lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus, är emellertid författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets granskning skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

Riksdagen har lämnat ett tillkännagivande om att förstärka jämställdhetsbonusen (bet. 2014/15:SfU3, rskr. 2014/15:48). Genom förslaget att avskaffa jämställdhetsbonusen anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

3.8.2 Bakgrund

Nuvarande förhållanden

Jämställdhetsbonusen infördes 2008 som ett incitament för föräldrar att dela föräldrarenningen mer jämställt mellan sig. Under 2012

förenklades jämställdhetsbonusen. Tidigare skattekreditering och ansökningsförfarande slopades liksom kravet på att en förälder skulle ha arbetsinkomst eller studiemedel för att kunna få jämställdhetsbonus. Jämställdhetsbonusen beräknas med ledning av hur uttaget av föräldrapenning fördelas mellan föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn. De som omfattas av bonusen är föräldrar till barn som är födda från och med den 1 juli 2008. Antalet bonusdagar motsvarar det antal dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning på sjukpenningnivån eller grundnivån till den förälder som har tagit ut sådan föräldrapenning under lägst antal dagar sedan barnets födelse. Bonusdagarna omfattar dock inte de 90 första dagarna för vilka en förälder ensam har tagit ut föräldrapenning på grund- eller sjukpenningnivå. Dessa 90 dagar motsvarar de så kallade reserverade dagarna. Bonusdagar kan heller inte utgöras av de dagar för vilka föräldrarna samtidigt har tagit ut föräldrapenning för samma barn och tid, så kallade dubbeldagar. Utbetalning av bonus sker numera samtidigt med utbetalningen av föräldrapenning. Bonusen utgör 50 kronor per bonusdag för var och en av föräldrarna. Det maximala bonusbeloppet är 13 500 kronor och om föräldrarna tar ut föräldrapenning för samtliga de så kallade dubbeldagarna blir det högsta beloppet 10 500 kronor. Vid flerbarnsfödelse kan den maximala jämställdhetsbonusen vara högre.

Föräldraledigheten ojämnt fördelad

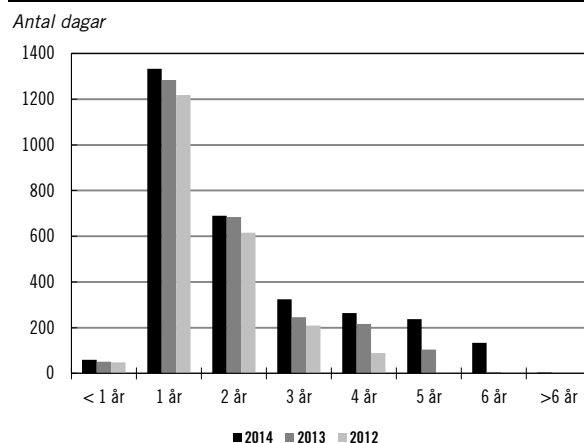
Rätten till föräldrapenning är delad lika mellan vårdnadshavare för ett barn, med möjlighet att använda 240 dagar vardera. Den faktiska fördelningen av uttaget av föräldrapenning och föräldraledighet är dock långt ifrån jämställd. Kvinnor är i genomsnitt lediga fyra gånger så länge som män och tar i genomsnitt ut 75 procent av föräldrapenningen. Över tid har det genomsnittliga antalet dagar för vilka män tar ut föräldrapenning ökat. Exempelvis var det för barn födda 1999 i genomsnitt 60 dagar för vilka män hade tagit ut föräldrapenning när barnet fyllt åtta år (kvinnor 353 dagar). För barn födda 2005 hade motsvarande genomsnitt stigit till 96 dagar för män och sjunkit något för kvinnor (334 dagar). Samtidigt hade en femtedel av barnen födda 2009 en pappa som inte tagit ut föräldrapenning för en enda dag när barnen var fyra år. Motsvarande andel för

uttag för mammor var fem procent. Enbart hälften av barnen hade en pappa som tagit ut föräldrapenning för 60 eller fler dagar när barnet var fyra år gammalt. En tredjedel av barnen hade en pappa som tagit ut föräldrapenning för 90 eller fler dagar. Enbart tio procent av barnen hade en pappa som tagit ut föräldrapenning under fler än 180 av de totalt 240 dagar som tillkommer vardera föräldern. För barnens mammor ser uttagsmönstret helt annorlunda ut, 86 procent av barnen har en mamma som tagit ut föräldrapenning under fler än 180 dagar.

Utbetalning av jämställdhetsbonus

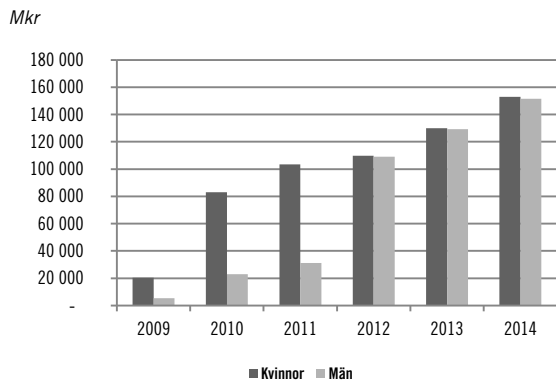
Under 2015 mottog totalt cirka 132 700 kvinnor och cirka 131 600 män jämställdhetsbonus för sammantaget cirka 146 750 barn. Det totala belopp som utbetalades uppgick till 340,7 miljoner kronor. Antalet bonusdagar per år och barn har minskat något mellan 2012 och 2015.

Diagram 3.11 Antalet utbetalda dagar med jämställdhetsbonus 2012–2015 fördelat på barns uppnådda ålder 2015

Källa: Försäkringskassan.

Antalet mottagare, barn och utbetalt belopp ökar över tid när fler årskullar omfattas av jämställdhetsbonusen. Bonus betalas huvudsakligen ut när barnet är mellan 1 och 3 år. Den börjar betalas ut när föräldrarna har tagit ut föräldrapenning för minst 90 dagar vardera och den förälder som har tagit ut föräldrapenning för lägst antal dagar tar ut sin 91:a dag på sjukpenning- eller grundnivå. Tidigare gällde detta när föräldrarna tagit ut 60 dagar vardera. Den ytterligare reserverade månaden som infördes den 1 januari 2016 har dock inneburit att föräldrarna måste ha tagit ut föräldrapenning under fler dagar innan de kvalificerar sig för jämställdhetsbonus.

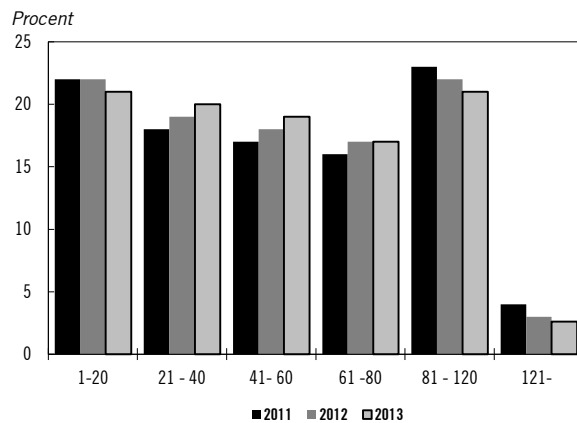
Diagram 3.12 Utbetalad samt krediterad jämställdhetsbonus, 2009–2015

Källa: Försäkringskassan.

Utgifterna för jämställdhetsbonus för år 2009 till 2015 uppgår sammantaget till 1 390 miljoner kronor, varav 45 procent har utbetalats till män. Före regelförenklingen 2012 tillgodofördes bonusen genom en kreditering på skattekontot. Män tar ofta ut föräldrapenning senare i barnets liv än vad kvinnor gör och därför genereras bonusdagar i de flesta fall först när män börjar ta ut föräldrapenning. Detta ledde under åren 2009 till 2011 till att krediteringen oftast tillgodofördes kvinnor, då de var den part som återgick till arbete. Sedan regelförenklingen betalas 50 kronor i bonus ut till vardera föräldern när en bonusdag genereras.

Bonus betalas ut till långt ifrån alla föräldrar som omfattas av reglerna om jämställdhetsbonus. Det saknas dock statistik över hur stor andel av barnen i varje ålderskull som det inte betalats någon bonus för. Den statistik som finns visar antalet bonusdagar fördelat på antalet födselar eller barnkull, dvs. även flerbarnsfödelse ingår. Vid flerbarnsfödelse ökar antalet möjliga bonusdagar och därmed även det högsta bonusbeloppet. Om en jämförelse görs med antalet födda barn har andelen barn som bonus betalats ut för fram till augusti 2015 varit cirka 31–39 procent för barn födda 2009–2011. Då tas inte hänsyn till de barn som kommer till Sverige födda dessa år och som kan omfattas av jämställdhetsbonus. För de första åren med bonus, 2009–2011, krävdes en ansökan för att bonus skulle krediteras skattekontot. Sedan 2012 gäller nya regler för bonusen. Föräldrar till barn födda 2012 eller senare omfattas enbart av de nya reglerna. Jämfört med antalet födda barn har det betalats ut bonus för 36 procent av barnen födda 2012. Dessa barn fyller tre år 2015 och det är därför troligt att den andelen kommer att öka

något. För barn födda några år tidigare var det dock enbart hälften av barnen som hade en pappa som tagit ut föräldrapenning under fler än de då reserverade dagarna fram till dess att barnet fyllde fyra år. Föräldrapenning kan tas ut fram till barnets åttaårsdag och därmed kan fler föräldrar komma att få bonus och fler bonusdagar kan komma att genereras för dem som i dag befinner sig i de lägre uttagsintervallen. Antalet bonusdagar bland dem som fått bonus ligger ofta i de lägre intervallen för barn födda 2008–2010. Cirka 83–90 procent av alla som fått bonus har fått bonus för 1–60 dagar. För barn födda 2011 som det betalats ut bonus för ligger 57 procent i intervallet 1–60 dagar. För barn födda 2012 är den andelen något högre, 59 procent. Enbart en liten andel av de som fått bonus finns i de högre intervallen. Tidigare studier har visat att en stor andel av det totala uttaget av föräldrapenning sker fram till barnets tvåårsdag. Statistiken visar även att män tenderar att ta ut föräldrapenning för fler dagar när barnet är äldre än vad kvinnor gör, något som med nuvarande uttagmönster ofta innebär att bonusdagar genereras senare i barnets liv.

Diagram 3.13 Jämställdhetsbonus utbetalad t.o.m. augusti 2015, fördelat på antalet bonusdagar för barn födda 2011–2013

Anm. I diagrammet återfinns enbart de barn/födelslar där bonus utbetalats.
Källa: Försäkringskassan.

Utifrån den tillgängliga statistiken kan det därför sägas att mindre än hälften av de föräldrar som har barn som omfattas av reglerna om jämställdhetsbonus tar ut föräldrapenning på ett sådant sätt att jämställdhetsbonus över huvud taget betalas ut. De föräldrar som faktiskt fått jämställdhetsbonus har alltså tagit ut minst 61 dagar vardera på sjukpenning- eller grundnivå. För de föräldrar som fick barn 2012 och fått bonus utbetalt är det en dryg femtedel som fått mellan

100 och 3 000 kronor i bonus sedan barnet/barnens födelse 2012 (motsvarar ca 9 000 födda barn). Lika stor andel hade fått mellan 8 100 och 12 000 kronor utbetalt i bonus. Av det totala antalet barn som föddes 2012 var det enbart cirka sju procent som hade föräldrar som haft ett sådant uttag av föräldrapenning att de fick bonus inom det intervallet.

Ingen observerad effekt av jämställdhetsbonus

ISF har undersökt effekter av reformer inom föräldrapenningen. Studien visar att den första reserverade månaden som infördes 1995 hade stor effekt på den grupp pappor som inte tog ut någon föräldrapenning före reformen. Därmed utjämnade den första reserverade månaden skillnader i uttag bland olika grupper av pappor. Den andra reserverade månaden påverkade i högre utsträckning svenskfödda pappor, pappor med medelinkomst och pappor med gymnasieutbildning till att öka sitt uttag ytterligare.

Något samband mellan lämnad bonus och föräldrarnas uttag av föräldrapenning har inte gått att fastställa i undersökningen. Effekterna undersöktes under den tid när jämställdhetsbonusen tillgodofördes i form av en skatte-kreditering. En av de förklaringar som lyfts fram till varför jämställdhetsbonusen inte har haft önskad effekt var att bonusens utformning var relativt svår för föräldrar att förstå samt att den tillgodofördes i efterhand. Därför genomfördes förenklingar av jämställdhetsbonusen 2012.

Bonusen är dock även efter förenklingen relativt okänd bland föräldrar. Försäkringskassan tillhandahåller information om jämställdhetsbonusen via sin webbplats där det bland annat är möjligt för föräldrarna att simulera uttag av föräldrapenning. Simuleringen innebär att föräldrarna kan beräkna ekonomiska effekter av hur de väljer att fördela föräldrapenningen mellan sig och hur jämställdhetsbonusen påverkar utfallet.

En enkätundersökning som Försäkringskassan genomförde under 2013 visade att en majoritet av föräldrarna saknade tillräcklig kunskap om jämställdhetsbonus, exempelvis vilka dagar som genererar bonus. Av de kvinnor och män som angav att de kände till bonusen svarade hela tre fjärdedelar att den inte har påverkat dem att fördela föräldrapenningen mer lika mellan sig.

Möjligheten att mäta effekter av den förenklade jämställdhetsbonusen begränsas av att det

inte finns någon lämplig jämförelsegrupp. Försäkringskassan har ändå följt mäns uttag av föräldrapenning över tid för barn födda före respektive efter det att regelförenklingarna trädde i kraft. Resultaten visar att pappors uttag av föräldrapenning inte ökat sedan 2011. Uttaget studeras när barn uppnått 18 månaders ålder.

Både ISF och Försäkringskassan har i rapporter påpekat att de ekonomiska incitament som jämställdhetsbonusen medför kan vara svåra att överblicka för föräldrar samt att det inte enbart är familjens ekonomiska situation som påverkar hur föräldrarna fördelar föräldrapenning mellan sig. Uttag och fördelning av föräldrapenning påverkas även av andra faktorer exempelvis föräldrarnas utbildnings- och inkomstnivå samt födelse-land. Pappors uttag är i allmänhet högre för dem som har hög utbildning. Deras uttag är i allmänhet också högre för dem med något högre inkomster och för dem som är födda i Sverige.

Antalet föräldrapar som faktiskt delar föräldrapenningen jämställt, i meningen att inte någon av föräldrarna tar mer än 60 procent av den föräldrapenning som använts, har ökat över tid. För barn födda 2009 hade 13 procent av föräldrarna fördelat föräldrapenningen jämställt när barnet var två år gammalt.

Sannolikheten för en jämställd fördelning av föräldrapenningen ökar om mamman och pappan har en högskoleutbildning. Sannolikheten fördubblas om mamman har en längre högskoleutbildning jämfört med om hon enbart har gymnasieutbildning. Sannolikheten för ett jämställt uttag ökar även när båda föräldrarna är födda i Sverige, jämfört med utrikes födda föräldrar.

Inkomsten spelar också roll – för mammor som är höginkomsttagare är sannolikheten för ett jämställt uttag dubbelt så hög som när mamman har en medelinkomst. För män ser mönstret dock annorlunda ut. Män som är höginkomsttagare, i detta fall en inkomst högre än tio prisbasbelopp, har lägre sannolikhet för ett jämställt uttag än om de har medelinkomst. Även om en kvinna med hög inkomst delar föräldrapenningen mer jämställt än kvinnor i andra inkomstgrupper är det fortfarande en liten andel av mammor med hög inkomst som faktiskt delar lika. Av de föräldrapar där mamman är höginkomsttagare är det 72 procent som inte delar jämställt på föräldrapenningen.

Ofta diskuteras fördelningen av föräldrapenningen mellan föräldrarna i termer av att den med högst inkomst tar ut föräldrapenning under

lägst antal dagar för att den minskade inkomst som följer med föräldrapenninguttag inte ska få för stora konsekvenser för hushållet. Denna skillnad i inkomster skulle jämställdhetsbonusen teoretiskt sett kunna kompensera. Enligt Försäkringskassans studie är det dock så att oavsett om det är mamman eller pappan som har högst inkomst (räknat som 60–79 procent av hushållsinkomsten) så tar kvinnan i genomsnitt ut över 80 procent av föräldrapenningen. Det indikerar att det till stor del inte är ekonomin som sätter hinder i vägen för ett jämställt uttag, utan det är andra faktorer så som kön, föräldrarnas inbördes relationer, normer och traditionella könsroller som har betydelse för fördelningen.

3.8.3 Regeringens överväganden och förslag

Regeringens förslag: Lagen om jämställdhetsbonus ska upphävas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Merparten av remissinstanserna har inga invändningar mot förslaget. *Statskontoret*, *Internationella kvinnoförbundet*, *Män för jämställdhet*, *Sveriges kvinnolobby*, *Sveriges akademikers centralorganisation*, *Akademikerförbundet SSR*, *Sveriges läkarförbund* och *Lärarnas riksförbund* ställer sig bakom förslaget. Även *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* (IFAU) och *Inspektionen för socialförsäkringen* (ISF) ställer sig bakom förslaget. Båda påpekar att det faktum att jämställdhetsbonusen inte har haft avsedd effekt inte betyder att fördelningen av föräldraledighet inte kan påverkas genom ekonomiska drivkrafter. *TCO* avstyrker förslaget och anser att jämställdhetsbonusen bör finnas kvar åtminstone under den tid översynen av föräldraförsäkringen pågår. *TCO* anser att bonusen behövs som ett komplement till de reserverade månaderna. *Svenskt näringsliv* avstyrker förslaget och framför att ett mer jämställt uttag av föräldrapenning mellan föräldrarna bör stödjas med ekonomiska incitament, så som jämställdhetsbonusen. *LO* tillstyrker förslaget och menar att bonussystemet innebär att ansvaret för att förändra ojämsställda strukturer flyttas närmare

individen i stället för närmare arbetsgivare och arbetsplatser. *Barnombudsmannen* (BO) tillstyrker förslaget och föreslår att de resurser som läggs på jämställdhetsbonusen i stället bör användas för åtgärder som i högre utsträckning bidrar till en mer jämställd fördelning av föräldrapenningen. Dessa åtgärder måste enligt BO baseras på kunskap om normer om bland annat kön och föräldraskap. *Arbetsgivarverket* har inget att invända mot förslaget och rekommenderar att möjligheten till införande av alternativa åtgärder som ger bättre effekt på mäns uttag av föräldrapenning utreds.

Skälen för regeringens förslag: Ett jämställt föräldraskap är både en viktig utgångspunkt och en central målsättning för den ekonomiska familjepolitiken. En förutsättning för att alla föräldrar som vill förvärvsarbeta ska kunna göra det är att det går att förena föräldraskap och förvärvsarbete. Det förutsätter bland annat en väl fungerande föräldraförsäkring och en väl utbyggd förskola av god kvalitet. En familjepolitik som både ser till barnens och föräldrarnas bästa ger också störst förutsättningar för att främja jämställdhet och barns uppväxtvillkor. Män och kvinnor arbetar i dag ungefär lika mycket, men fördelar sin arbetstid olika avseende betalt och obetalt arbete. Kvinnor utför mer obetalt arbete medan män förvärvsarbetar mer. I en rapport från Försäkringskassan beskrivs att fördelningen av föräldraledighet starkt samvarierar med fördelningen av betalt och obetalt arbete. Ju större andel av föräldraledigheten en förälder tar ut, desto större andel av hushålls- och omsorgsarbetet utför denne. Samtidigt minskar andelen förvärvsarbete. Den sneda fördelningen av föräldrapenning och föräldraledighet påverkar kvinnors situation på arbetsmarknaden negativt, t.ex. avseende löneutveckling.

Bonusen infördes i syfte att stärka drivkrafterna för föräldrar att dela föräldrapenningen mer jämställt. Den beräknas i dag med ledning av hur uttaget av föräldrapenning fördelas mellan föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn. Bonusen har dock liten påverkan på ett hushålls totala ekonomi och är svår för föräldrarna att överblicka och planera efter. Relativt få föräldrar får bonus sett till det totala antalet barn som kan generera bonus. Bonusen har inte haft någon mätbar effekt och är ett krångligt sätt att få föräldrar att i större utsträckning dela mer lika på antalet föräldrapenningdagar. Regeringen

anser därför att jämställdhetsbonusen bör avskaffas.

Utvärderingar har visat att bonusen inte har förändrat fördelningen av föräldrapenning mellan föräldrarna vilket innebär att de drygt 300 miljoner kronor som utbetalas i bonus varje år i huvudsak går till de föräldrar som ändå skulle ha delat föräldrapenningen mer lika. Jämställdhetsbonusen är således en ineffektiv metod för att förmå föräldrar till ett mer jämställt uttag av föräldrapenningen och föräldraledighet.

IFAU påpekar att studierna av jämställdhetsbonusens effekt gjordes under en period då regelverket var mer komplicerat och de ekonomiska incitamenten sannolikt inte lika tydliga för föräldrarna. De uteblivna effekterna kan därför enligt *IFAU* bero både på viss informationsbrist och på bonusens utformning i dag. Regeringen kan konstatera att bonusen även efter förenklingen är relativt okänd bland föräldrar. I en enkätundersökning som Försäkringskassan genomförde under 2013 framkom att en majoritet av föräldrarna saknade tillräcklig kunskap om jämställdhetsbonusen, exempelvis vilka dagar som genererar bonus.

Statskontoret saknar en analys av om ytterligare informationsinsatser från Försäkringskassan skulle ha kunnat öka bonusens effekter på ett jämställt uttag av föräldrapenningen. *TCO* och *Svenskt näringsliv* lyfter fram att 90 procent av de tillfrågade föräldrarna i Försäkringskassans undersökning var positiva till en jämställdhetsbonus men att kännedomen om bonusen var dålig. *TCO* menar därför att omfattande informationsinsatser behöver genomföras innan en rättvisande utvärdering av bonusens potentiella effekter kan göras. *Svenskt näringsliv* anser att Försäkringskassan bör göra särskilda informations- och kommunikationsinsatser för att öka kännedomen om jämställdhetsbonusen i stället för det nu förslagna avskaffandet.

Av de kvinnor och män som i Försäkringskassans studie ovan angav att de kände till bonusen svarade hela tre fjärdedelar att bonusen inte har påverkat dem att fördela föräldrapenningen mer lika mellan sig. Regeringen anser därför att sannolikheten är låg för att ytterligare informationsinsatser skulle påverkat uttaget i någon större utsträckning. De avsatta medlen kan användas på mer effektiva sätt. *Statskontoret* anser i linje med detta, trots det ovan anförda om bristen på analys, att övriga orsaker till uteblivna

effekter är så pass betydande att det är befogat att avskaffa jämställdhetsbonusen.

Möjligheten att mäta effekter av den förenklade jämställdhetsbonusen begränsas av att det inte finns någon lämplig jämförelsegrupp. Försäkringskassans studier visar dock att pappors uttag av föräldrapenning inte ökat sedan 2011. Enligt regeringens mening behöver i stället andra åtgärdes vidtas för att uppnå ett mer jämställt uttag av föräldrapenning och föräldraledighet. De åtgärder som har haft bäst effekt när det gäller att stimulera till en mer jämställd fördelning av föräldrapenningen har varit att för vardera föräldern reservera en del av den tid för vilken det kan lämnas föräldrapenning. Riksdagen har på regeringens initiativ fattat beslut om att ytterligare 30 dagar för vilka det kan lämnas föräldrapenning på sjukpenningnivå ska reserveras för vardera föräldern (prop. 2014/15:124, bet. 2015/16:SfU5, rskr. 2015/16:31). Regeringen har vidare tillsatt en utredning (dir. 2016:10) om en översyn av föräldraförsäkringen för att den i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden, ett jämställt föräldraskap och även fortsatt bidra till goda uppväxtvillkor för barn.

EU-rättsliga frågor

Jämställdhetsbonusen är inte en socialförsäkringsförmån eller någon annan social förmån enligt unionsrätten. Ett avskaffande av bonusen påverkar därmed inte någon EU-rättslig reglering eller tillämpning.

3.8.4 Följdändringar i annan lagstiftning

Regeringens förslag: Bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen om sekretess för uppgift om personliga förhållanden i ärenden enligt lagen om jämställdhetsbonus ska upphävas.

Bestämmelsen i inkomstskattelagen om att jämställdhetsbonus inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska upphävas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Förslaget om att upphäva lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus medför att vissa följändringar bör göras i

inkomstskattelagen (1999:1229, IL) samt i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL). I 11 kap. IL finns bestämmelser om vad som ska tas upp i inkomstslaget tjänst. Enligt 11 kap. 32 § andra stycket IL ska dock inte jämställdhetsbonus tas upp. Med anledning av att lagen om jämställdhetsbonus ska upphävas ska även denna bestämmelse i IL om jämställdhetsbonus upphävas. Enligt 28 kap. 1 § första stycket OSL stycket gäller sekretess hos Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om personliga förhållanden, om det kan antas att en enskild lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt den lagstiftning som anges i paragrafen. I åttonde punkten i paragrafens uppräkningslista av sådan lagstiftning anges jämställdhetsbonus. Med anledning av att lagen om jämställdhetsbonus ska upphävas ska åttonde punkten tas bort.

3.8.5 I kraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagen om jämställdhetsbonus ska upphöra att gälla vid utgången av december 2016. Den upphävda lagen ska dock fortfarande gälla i fråga om jämställdhetsbonus som avser tid före den 1 januari 2017.

Följdändringarna i inkomstskattelagen samt i offentlighets- och sekretesslagen ska träda i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser i inkomstskattelagen ska fortfarande gälla i fråga om jämställdhetsbonus som har lämnats enligt den upphävda lagen om jämställdhetsbonus. Äldre bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen ska fortfarande gälla för uppgifter i ärenden enligt den upphävda lagen om jämställdhetsbonus.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har valt att inte kommentera förslaget. *Sveriges läkarförbund* anser att det är bra att det finns övergångsregler för uttag de närmaste åren så att de familjer som har planerat sitt föräldraledighetsuttag kan överblicka de ekonomiska konsekvenserna. *Domstolsverket* anser att det i syfte att göra det tydligt för de personer som fortsättningsvis ska tillämpa sekretessbestämmelsen på

äldre ärenden bör övervägas en annan lagteknisk utformning än den föreslagna.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av vad som har anförts i det föregående är det angeläget att jämställdhetsbonusen avskaffas så snart som möjligt. För att de föräldrar som planerar uttag av föräldrapenning utifrån möjligheten att få jämställdhetsbonus ska få tillräcklig tid till omställning bör jämställdhetsbonus emellertid fortsatt kunna lämnas för bonusdagar som infaller t.o.m. den 31 december 2016. Med hänsyn till det bör lagen om jämställdhetsbonus upphöra att gälla vid utgången av år 2016. Detta medför att föräldrapenning som avser tid efter upphävandet av lagen om jämställdhetsbonus inte längre kan utgöra underlag för bonus. Jämställdhetsbonus som avser tid före upphävandet kan dock komma att betalas ut efter upphävandet eftersom jämställdhetsbonus betalas ut i samband med föräldrapenning. För föräldrapenning (och bonus) som avser december 2016 sker utbetalning normalt sett under januari månad 2017. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse som innebär att den upphävda lagen om jämställdhetsbonus fortfarande ska tillämpas på jämställdhetsbonus som avser tid före den 1 januari 2017. Däremot saknas det tillräckliga skäl för att utsträcka tillämpningen så att det skulle kunna lämnas bonus som avser tid därefter. Som en följd av att jämställdhetsbonusen genom den föreslagna övergångsbestämmelsen ska kunna betalas ut även efter den 1 januari 2017, bör det införas en övergångsbestämmelse även till den följdändring som föreslås i inkomstskattelagen (1999:1229) så att jämställdhetsbonus, även om den lämnas enligt den upphävda lagen om jämställdhetsbonus, fortfarande inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst. Vidare bör sekretess fortfarande gälla i ärenden om jämställdhetsbonus även om lagen om jämställdhetsbonus upphävs. Det bör därför till ändringen i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) fogas en övergångsbestämmelse som innebär att sekretess fortfarande ska gälla i ärenden enligt den upphävda lagen om jämställdhetsbonus. Enligt *Domstolsverket* bör det övervägas en annan lagteknisk utformning av denna övergångsbestämmelse. Den föreslagna övergångsbestämmelsen har utformats på ett sätt som är vanligt förekommande när en hänvisning till en upphävd lag upphävs. Enligt regeringens mening finns det inte någon oklarhet i hur bestämmelsen ska tillämpas.

3.8.6 Konsekvenser

Konsekvenser för enskilda

I nuvarande system omfattas barn som är födda efter den 31 juni 2008 av reglerna om jämställdhetsbonus. Under 2015 var det 132 700 kvinnor och 131 600 män som fick jämställdhetsbonus. Ett avskaffande av bonusen innebär att de föräldrar som skulle ha blivit berättigade till bonus får minskade inkomster jämfört med om möjligheterna till bonus kvarstår. År 2015 utbetalades det i genomsnitt jämställdhetsbonus för ca 23 bonusdagar per barn. Bonus betalas ut för flest dagar när barnet är mellan 1 och 2 år. Ett avskaffande har i allmänhet en marginell effekt på hushållets inkomster. Eftersom ett barns båda vårdnadshavare är mottagare av bonus är effekterna för kvinnor och män i huvudsak lika.

För de föräldrar som har planerat sitt uttag av föräldrapenning på ett sådant sätt att de ska bli berättigade till jämställdhetsbonus kan den totala bonusnivå som är möjlig att utbetala komma att minska och föräldrarna kan därför behöva planera för detta. På månadsnivå kan jämställdhetsbonus teoretiskt betalas ut med maximalt ca 3 000 kronor till föräldrarna, förutsatt att den förälder som tagit ut föräldrapenning för lägst antal dagar tar ut föräldrapenning för 30 dagar som är bonusgrundande. Baserat på det uttagsmönster som har observerats tidigare är det dock betydligt vanligare att i tiden sprida på uttaget av föräldrapenning. Därmed sprids även utbetalningen av jämställdhetsbonus ut vilket innebär att bonusen inte har så stor effekt på hushålls ekonomin som ofta planeras månadsvis. Information till föräldrarna om förändringen av regelverket är viktigt för att förbättra möjligheterna att planera föräldraledigheten både på kort och på lång sikt.

Barn har enligt barnkonventionen rätt att upprätthålla kontakt med och få omsorg av båda sina föräldrar och dessa har ett gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling. Varje barn har också rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling. Föräldrarna har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga och staten ska bistå föräldrarna.

Mot bakgrund av ovanstående bedöms ett avskaffande av jämställdhetsbonusen i praktiken inte ha några konsekvenser för barns möjligheter

till kontakt med eller möjlighet att bli vårdad av båda sina föräldrar eftersom den inte har styrt föräldrarnas fördelning av föräldrapenning. Även om ett avskaffande av jämställdhetsbonusen innebär minskade inkomster för vissa barnfamiljer ger föräldrapenningen och andra stödsystem goda förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard.

Konsekvenser för jämställdheten

Incitamenten att fördela föräldrapenningen jämnt mellan föräldrarna bedöms inte minska eftersom jämställdhetsbonusen är relativt okänd och således i många fall ändå inte har påverkat uttaget av föräldrapenning. Föräldrarna själva uppger också att de inte anser att den påverkar deras fördelning av föräldrapenningen. Inte heller i utvärderingar av jämställdhetsbonusen har det kunnat påvisas att bonusen påverkat fördelningen. Enligt beräkningar som har gjorts av Delegationen för jämställdhet i arbetslivet behövs jämställdhetsbonusen i de flesta fall inte för att kompensera för inkomstskillnader mellan föräldrarna (SOU 2015:50, s. 270). Ett avskaffande förväntas därför inte nämnvärt påverka målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet eller väsentligen förändra villkoren för kvinnor och män i andra avseenden.

Ekonomiska konsekvenser

Statens utgifter för jämställdhetsbonus påverkas av hur föräldrapenningen fördelas mellan föräldrarna samt hur många barn som omfattas av reglerna. Utgifterna för jämställdhetsbonus har ökat över tid. Allt fler barnkullar omfattas av reglerna om jämställdhetsbonus. Dessutom finns det en underliggande trend att män tar ut en större andel av föräldrapenningen över tid. Ett avskaffande av bonusen från den 1 januari 2017 bedöms innebära en besparing. Baserat på utgiftsprognosen för jämställdhetsbonus kommer besparingen att uppgå till 318 miljoner kronor år 2017, 363 miljoner kronor år 2018 och 380 miljoner kronor år 2019. Under 2017 beräknas en tolfedel av den beräknade utgiften ändå utbetalas, då delar av utgiften avser bonusdagar som infaller under 2016.

Konsekvenser för myndigheter och domstolar

För Försäkringskassan innebär ett avskaffande av jämställdhetsbonusen något minskade kostnader för administration och för utbetalning av jämställdhetsbonus. Vissa engångskostnader kan dock uppstå, t.ex. avseende information till föräldrar om avskaffandet. Till detta kommer vissa kostnader för IT-utveckling inkluderande nödvändiga justeringar av självbetjäningstjänster, verktyg på Försäkringskassans hemsida m.m. Kostnaderna bedöms täckas inom det i budgetpropositionen för 2015/16 föreslagna ramanslaget till Försäkringskassan.

Besluten om jämställdhetsbonus kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Antalet mål i domstol angående jämställdhetsbonus är få. Förslaget om att avskaffa jämställdhetsbonusen bedöms få endast marginella konsekvenser för domstolarna.

3.8.7 Författningskommentar

Förslaget till lag om upphävande av lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus

Lagen om jämställdhetsbonus upphör att gälla vid utgången av 2016.

Förslaget har behandlats i avsnitt 3.8.3.

Övergångsbestämmelsen

Enligt övergångsbestämmelsen ska den upphävda lagen fortfarande gälla i fråga om jämställdhetsbonus som avser tid före den 1 januari 2017. Det innebär att bonus som föräldrar har kvalificerat sig för före upphävandet fortfarande kan handläggas och betalas ut enligt den upphävda lagen.

Förslaget har behandlats i avsnitt 3.8.5.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.32 §

Bestämmelsen i andra stycket om att jämställdhetsbonus inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst slopas. Lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus upphävs och någon jämställdhetsbonus ska därför inte längre betalas ut.

Förslaget har behandlats i avsnitt 3.8.4.

Övergångsbestämmelsen

Enligt övergångsbestämmelsen gäller den äldre bestämmelsen fortfarande i fråga om jämställdhetsbonus som har lämnats enligt den upphävda lagen om jämställdhetsbonus. Sådan bonus kan komma att lämnas efter att den lagen har upphört att gälla, om bonusen avser tid före upphävandet. I sådant fall ska jämställdhetsbonusen alljämt inte tas upp i inkomstslaget tjänst.

Förslaget har behandlats i avsnitt 3.8.5.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

28 kap.1 §

Enligt första stycket gäller sekretess hos Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om personliga förhållanden, om det kan antas att en enskild lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt den lagstiftning som anges i paragrafen. Detta gäller enligt första stycket åttonde punkten i ärenden enligt lagstiftningen om jämställdhetsbonus. Lagen om jämställdhetsbonus ska upphävas och till följd av det slopas nuvarande åttonde punkten. Vidare ändras numreringen av de därpå följande två punkterna så att de i stället kommer att utgöra åttonde respektive nionde punkten.

Förslaget har behandlats i avsnitt 3.8.4.

Övergångsbestämmelsen

Enligt övergångsbestämmelsen gäller äldre bestämmelser fortfarande för uppgifter i ärenden enligt den upphävda lagen om jämställdhetsbonus. Det innebär att sekretess fortfarande kommer att gälla för uppgifter i ärenden enligt den upphävda lagen. Detta gäller både i ärenden som är under handläggning och tidigare avgjorda ärenden.

Förslaget har behandlats i avsnitt 3.8.5.

3.9 Budgetförslag

3.9.1 1:1 Barnbidrag

Tabell 3.7 Anslagsutveckling 1:1 Barnbidrag

Tusental kronor

2015	Utfall	25 764 074	Anslags- sparande	-22 344
2016	Anslag	26 425 291 ¹	Utgifts- prognos	26 334 168
2017	Förslag	27 347 011		
2018	Beräknat	28 062 167		
2019	Beräknat	28 615 591		
2020	Beräknat	29 180 681		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Anslaget får även användas för utgifter för tillägsbelopp vid familjeförmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Regeringens överväganden

Barnbidragets grundläggande uppgift är att kompensera för den ökade försörjningsbörda som barn medför för en familj. Barnbidrag är ett generellt stöd som är lätt att överblicka samt enkelt med förhållandevis låga kostnader för administrationen. Sedan 2005 är nivån på det allmänna barnbidraget 1 050 kronor per barn och månad.

Utgiftsutvecklingen inom anslaget beror främst på barnbidragets nivå och antalet barn under 16 år. Under 2015 uppgick utgifterna för barnbidraget till 25 764 miljoner kronor. Det var 76 miljoner under anslagsbeloppet, 22 miljoner kronor över tilldelade medel och rymdes inom medgiven anslagskredit. Jämfört med 2014 ökade utgifterna med 544 miljoner kronor vilket motsvarar omkring 2 procent. Utgiftsökningen

berodde på att antalet barn i åldrar som berättigar till barnbidrag hade ökat jämfört med föregående år. Av de totala utgifterna för anslaget utgjorde allmänna barnbidrag 88 procent, flerbarnstillägg 11 procent, förlängt barnbidrag 1 procent och EU-förmåner mindre än en procent.

För 2016 beräknas utgifterna till 26 334 miljoner kronor, vilket är 91 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet. Bedömningen av anslagsbehovet utgår från SCB:s befolkningsprognoser. Antalet barn i åldern 0–16 år beräknas öka under prognosperioden vilket betyder att utgifterna för allmänt barnbidrag och flerbarnstillägg blir högre. Antalet utbetalade barnbidrag per månad kommer under perioden 2016–2020 att öka från 1,79 miljoner barnbidrag per månad till 2,08 miljoner, vilket är en ökning med 16 procent. Utgifterna för förlängt barnbidrag beräknas minska eftersom antalet barn i åldern 17–24 år beräknas minska.

Utgifterna för EU-förmåner har minskat kraftigt de senaste åren.

Sammantaget innebär förändringarna som beskrivs ovan att kostnaden för anslaget kommer att öka under perioden.

Höjt flerbarnstillägg

Regeringen föreslår att flerbarnstillägget ska höjas med 126 kronor per månad för det tredje barnet i en familj som får barnbidrag. Lagförslaget ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Förslaget innebär att utgifterna för anslaget beräknas öka med 300 000 000 kronor för 2017, 300 000 000 kronor för 2018, 300 000 000 kronor för 2019 och med 300 000 000 kronor för 2020.

Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:1 Barnbidrag

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	26 425 291	26 425 291	26 425 291	26 425 291
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	300 000	300 000	300 000	300 000
<i>-Varav i BP17</i>				
<i>Höjt flerbarnstillägg</i>				
	300 000	300 000	300 000	300 000
<i>Övriga makroekonomiska förutsättningar</i>				
Volym	621 720	1 336 876	1 890 300	2 455 390
<i>Överföring till/från andra anslag</i>				
<i>Övrigt</i>				
Förslag/beräknat anslag	27 347 011	28 062 167	28 615 591	29 180 681

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 27 347 011 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Barnbidrag* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 28 062 167 000 kronor, 28 615 591 000 kronor respektive 29 180 681 000 kronor.

3.9.2 1:2 Föräldraförsäkring

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:2 Föräldraförsäkring

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	38 626 589		299 936
2016	Anslag 41 066 513 ¹		40 496 011
2017	Förslag 41 696 503 ²		
2018	Beräknat 43 872 221		
2019	Beräknat 45 765 568		
2020	Beräknat 47 642 912		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² För 2017 avser 3 630 062 tkr beräknad statlig ålderspensionsavgift sedan hänsyn tagits till regleringsbelopp för 2014 som uppgick till -134 357 tkr.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för:

- föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken,
- statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.
- jämställdhetsbonus enligt lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus.

Tabell 3.10 Anslagets komponenter

Tusental kronor

	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Föräldrapenning	30 437 203	31 934 272	33 250 139	34 521 797
ÅP-avgift	2 884 632	3 161 493	3 291 764	3 417 658
Tillfällig föräldrapenning	6 887 121	7 243 837	7 606 351	7 995 854
ÅP-avgift	678 893	717 140	753 029	791 590
Graviditetspenning	700 117	742 019	786 429	833 497
ÅP-avgift	66 537	73 460	77 856	82 516
Jämställdhetsbonus	42 000	0	0	0

Regeringens överväganden

Utgiftsutvecklingen inom föräldraförsäkringen påverkas framförallt av fyra olika faktorer. Ersättningsnivån, antalet barn som föds, antalet barn i befolkningen i åldern 0–8 år och fördelningen av ersättningsdagar mellan föräldrarna. Förändringar i födelsetalen påverkar redan på kort sikt användningen av såväl föräldrapenning som graviditetspenning samt de s.k. pappadagarna inom föräldrapenningen.

Utgifterna för föräldraförsäkringen beräknas öka under kommande år som en följd av ett fortsatt högt barnafödande samt en stigande medelersättning. Antalet födda barn väntas enligt SCB:s befolkningsprognos öka under 2017–2020 och till följd av detta väntas antalet dagar för vilka det lämnas med föräldrapenning,

graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning öka under perioden.

Timlönen förväntas öka under perioden och därmed ökar medelersättningen för de olika förmånerna. Ett fortsatt ökat uttag av föräldrapenning av män leder också till ökade utgifter eftersom männen har en högre genomsnittlig ersättning.

Regeringen har tillsatt en utredning av föräldraförsäkringen (se vidare avsnitt 3. 6 Politikens inriktning) som i ett delbetänkande senast den 31 oktober 2016 ska förslå hur föräldraledighet med föräldrapenning ska kunna begränsas så att den förälder som kommer till Sverige med barn endast kan använda ett fåtal dagar med föräldrapenning efter barnets tvåårsdag. Ett sådant förslag bedöms i mindre omfattning kunna påverka utgifterna för anslaget.

Regeringen föreslår även att jämställdhetsbonusen avskaffas vid utgången av 2016 (se vidare avsnitt 2.2 och 3.8) vilket innebär att jämställdhetsbonusen endast kommer att belasta anslaget under inledningen av 2017.

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:2 Föräldraförsäkring

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	41 066 513	41 066 513	41 066 513	41 066 513
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-117 000	-169 927	-11 927	-11 927
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	609 230	1 523 443	2 917 902	-1 527 557
Volym	137 760	1 452 192	1 793 080	8 115 883
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	41 696 503	43 872 221	45 765 568	47 642 912

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 41 696 503 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Föräldraförsäkring* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 43 872 221 000 kronor, 45 765 568 000 kronor respektive 47 642 912 000 kronor.

3.9.3 1:3 Underhållsstöd

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:3 Underhållsstöd

Tusental kronor				
2015	Utfall	2 256 153	Anslags-sparande	-49 832
2016	Anslag	2 630 000 ¹	Utgifts-prognos	2 736 000
2017	Förslag	2 690 000		
2018	Beräknat	2 924 000		
2019	Beräknat	2 889 000		
2020	Beräknat	2 873 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Betalningar från bidragsskyldiga föräldrar ska återföras till anslaget.

Regeringens överväganden

Genom underhållsstödet garanterar samhället att ett barn till särlevande föräldrar får ett visst underhåll även när den bidragsskyldiga föräldern inte fullgör sin underhållsskyldighet. Underhållsstöd lämnas också för barn vars förälder ensam har adopterat ett barn eller när barnet endast har en förälder med anledning av assisterad befruktning. Underhållsstöd kan utges som fullt underhållsstöd, utfyllnadsbidrag eller underhållsstöd vid växelvist boende.

Inom underhållsstödet finns det dels en bidragsmottagande förälder – eller bidragsmottagande ungdom över 18 år om det är fråga om ett så kallat förlängt underhållsstöd – dels en bidragsskyldig förälder. Den sistnämnda ska helt eller delvis betala samhällets kostnader för det underhållsstöd som betalats ut för barnet. Den största andelen av de bidragsskyldiga är män (87 procent). Könsfördelningen har varit i stort sett densamma över en längre tid.

Utgiftsutvecklingen för underhållsstödet är beroende av omvärldsfaktorer som exempelvis antal separationer, antal barn, födelsetal och löneutvecklingen. Utgiftsstyrande faktorer som staten kan påverka är bl.a. stödets nivå, procent-satserna som bestämmer den bidragsskyldiga förälderns betalningsskyldighet samt storleken

på grundavdraget för egna levnadskostnader som får göras innan betalningsskyldigheten beräknas.

För innevarande budgetår beräknas utgifterna till 2 736 miljoner kronor vilket är 156 miljoner kronor mer än tilldelade medel.

Reformer inom underhållsstödet

Underhållsstödet höjdes från och med den 1 september 2015 med 300 kronor till maximalt 1 573 kronor per månad (se Vårändringsbudget för 2015, prop. 2014/15:99).

Från och med den 1 april 2016 har lagändringar trätt i kraft som syftar till att öka förutsättningarna för civilrättsliga regleringar av barns underhåll (SFS 2015:755, prop. 2015/16:145 Ökad reglering av barns underhåll utanför underhållsstödet).

Antal barn inom underhållsstödet

Antalet barn som det lämnas underhållsstöd för har under de senaste 15 åren minskat trots att antal barn i befolkningen har ökat under samma tid. Minskningen av antal barn med underhållsstöd kan huvudsakligen förklaras av de låga födelsetalen i början av 2000-talet. De årskullar som kommit in i systemet har varit mindre än de årskullar som lämnat systemet med anledning av att de uppnått en för hög ålder.

Ytterligare en orsak till att det blivit färre barn i systemet är att särlevande föräldrar i större omfattning reglerar underhållet själva utanför underhållsstödssystemet. I praktiken kan detta ofta förklaras av att barn till särlevande föräldrar i allt större utsträckning bor växelvis och att underhållet då regleras genom att respektive förälder ansvarar för de kostnader som uppstår när föräldern har barnet hos sig.

Det totala antalet barn med underhållsstöd förväntas dock att öka något under perioden 2016–2017 för att sedan minska igen.

Inbetalningar från bidragsskyldiga minskar

Det belopp som de bidragsskyldiga föräldrarna har att betala för statens kostnader för underhållsstöd har minskat under de senaste åren. Detta innebär att statens utgifter för underhållsstödet ökar. De bidragsskyldigas inkomster påverkar det debiterade beloppet och därmed inbetalningsgradens storlek.

Bidragsskyldigas skulder hos Kronofogdemyndigheten har minskat under de senaste åren, vilket innebär ökade utgifter för anslaget som helhet.

Att underhållsstödet har höjts och avses att höjas för barn som är 15 år och äldre (se avsnitt 3.6 Politikens inriktning) innebär en nivåhöjning av anslaget. Till anslaget beräknas att föras 250 miljoner kronor för 2018 och årligen 230 miljoner kronor från 2019. Höjningen påverkar dels utbetalningarna, dels det betalningsbelopp som ska betalas tillbaka till staten. En del bidragsskyldiga föräldrar debiteras redan i dag maximalt utifrån sina ekonomiska förutsättningar. Om utbetalningarna ökar samtidigt som det debiterade beloppet förblir konstant eller lägre får det en ökad anslagseffekt.

Sammantaget innebär ovanstående förändringar att kostnaden beräknas öka mellan 2017–2020.

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:3 Underhållsstöd

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	2 630 000	2 630 000	2 630 000	2 630 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	5 000	251 000	231 000	231 000
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volymer	55 000	43 000	28 000	12 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 690 000	2 924 000	2 889 000	2 873 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 690 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Underhållsstöd* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 924 000 000 kronor, 2 889 000 000 kronor respektive 2 873 000 000 kronor.

3.9.4 1:4 Adoptionsbidrag

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:4 Adoptionsbidrag

Tusental kronor

2015	Utfall	14 840	Anslags- sparande	20 444
2016	Anslag	29 784 ¹	Utgifts- prognos	14 312
2017	Förslag	32 284		
2018	Beräknat	35 284		
2019	Beräknat	35 284		
2020	Beräknat	35 284		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptioner enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Bidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Regeringens överväganden

Utgiftsutvecklingen för anslaget är främst beroende av bidragets nivå och antalet barn som adopteras till Sverige genom auktoriserade adoptionssammanslutningar. Bidragets nivå ligger på 40 000 kronor per adoption. Under 2015 kom 336 barn till Sverige för adoption genom de auktoriserade adoptionssammanslutningarna. Under samma år beviljades 371 adoptionsbidrag.

Antalet barn som adopteras till Sverige har minskat sedan ett antal år tillbaka. Under 2006–2010 kom i genomsnitt cirka 692 barn per år och under 2011–2015 har antalet barn sjunkit till i genomsnitt 405.

Den genomsnittliga kostnaden för en adoption har under senare år stadigt ökat. Bidragets andel av kostnaderna har därmed sjunkit kraftigt.

Mot bakgrund av att adoptionsbidraget motsvarar en allt mindre andel av den genomsnittliga kostnaden för en adoption avser regeringen att höja bidragets nivå till 75 000 kronor från och med den första januari 2017. (Se vidare under avsnittet 2.1 Lagförslag.)

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån för 1:4 Adoptionsbidrag

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	29 784	29 784	29 784	29 784
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut ²	2 500	5 500	5 500	5 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	32 284	35 284	35 284	35 284

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² För att finansiera ökningen av anslaget 1:10 Bidragsfastigheter under utg.omr.2 Samhällesekonomi och finansförvaltning har anslaget minskats med 6 miljoner för 2016. Under 2017 görs en återföring med 2,5 miljoner kronor och motsvarande belopp för 2018 och framåt är 5,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 32 284 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Adoptionsbidrag* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 35 284 000 kronor, 35 284 000 kronor respektive 35 284 000 kronor.

3.9.5 1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tabell 3.16 Anslagsutveckling 1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tusental kronor

2015	Utfall	904 916	Anslags- sparande	-570
2016	Anslag	1 013 800 ¹	Utgifts- prognos	929 400
2017	Förslag	1 048 000		
2018	Beräknat	1 198 300		
2019	Beräknat	1 232 200		
2020	Beräknat	1 236 700		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Regeringens överväganden

Barnpensionen är grundad på den avlidna förälderns inkomst medan efterlevandestödet är ett grundskydd för barn som får låg eller ingen barnpension. År 2015 fick cirka 21 400 barn barnpension och cirka 10 000 barn fick efterlevandestöd. Antalet barn med barnpension eller efterlevandestöd har minskat under ett antal år men sedan 2014 har antalet barn med efterlevandestöd ökat.

Barn under 18 år som har invandrat till Sverige och vars ena eller båda föräldrar har avlidit kan få efterlevandestöd. Med anledning av bl.a. den allvarliga situationen i Syrien har migrationen till Sverige ökat kraftigt under de senaste åren. Antalet ansökningar om efterlevandestöd har därför ökat sedan 2012 samtidigt som beviljandegraden ökade betydligt under 2014 till följd av ändrad praxis. Enligt Migrationsverkets prognoser kommer nivåerna av antalet asylsökande barn, med eller utan vårdnadshavare, under 2016–2020 återgå till nivåer lägre än 2014 års nivå. Eftersom efterlevandestöd kan beviljas först när barnet har fått uppehållstillstånd, beräknas kostnaden öka under perioden, trots att antalet asylsökande barn samtidigt förväntas minska. Efterlevandestödet styrs helt av prisbasbeloppet som även det beräknas öka under perioden. Sammantaget innebär det att flera osäkra faktorer påverkar utvecklingen av kostnaderna för efterlevandestödet.

Regeringen har för avsikt att se över regelverket för efterlevandestöd (se avsnitt 3.6 Politikens inriktning), vilket kan få konsekvenser för anslaget.

Tabell 3.17 Prognos antal barn med barnpension och efterlevandestöd

	2016	2017	2018	2019	2020
Barnpension	21 300	21 500	21 800	22 300	22 700
Efterlevandestöd	11 500	13 600	17 500	21 000	21 600

Källa: Pensionsmyndigheten.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 013 800	1 013 800	1 013 800	1 013 800
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	54 900	66 300	115 100	156 900
Volymer	-20 700	118 200	103 300	66 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 048 000	1 198 300	1 232 200	1 236 700

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 048 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Barnpension och efterlevandestöd* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 198 300 000 kronor, 1 232 200 000 kronor respektive 1 236 700 000 kronor.

3.9.6 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Tusental kronor				
2015	Utfall	3 548 351	Anslags-sparande	-28 775
2016	Anslag	3 688 800 ¹	Utgifts-prognos	3 773 800
2017	Förslag	4 069 900 ²		
2018	Beräknat	4 392 700		
2019	Beräknat	4 736 700		
2020	Beräknat	5 112 600		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² För 2017 avser 362 900 tkr beräknad statlig ålderspensionsavgift sedan hänsyn tagits till regleringsbelopp för 2014 som uppgick till -4 082 tkr.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för vårdbidrag enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Anslaget får användas för utgifter för ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Regeringens överväganden

Anslaget påverkas av andelen barn som det betalas vårdbidrag för, storleken på vårdbidraget samt antalet barn i åldersgruppen 0–19 år. Antalet barn som föräldrar får vårdbidrag för har fortsatt att öka under 2015. Den utvecklingen antas fortsätta och enligt prognosen kommer antalet vårdbidrag att öka med 41 procent under perioden 2016–2020 i relation till antalet vårdbidrag 2015. Detta beror på att vårdbidrag antas komma att fortsätta bli vanligare bland barn i åldern 10–19 år samtidigt som antalet barn i samma ålder ökar. Antagandet grundar sig på tidigare års ökning av antalet barn med psykiska diagnoser i den åldersgruppen. Psykiska sjukdomar och syndrom är den största diagnosgruppen och antalet barn som beviljats vårdbidrag inom psykiska sjukdomar och syndrom ökar. Av de vårdbidrag som beviljades 2015 var 46 procent för pojkar inom diagnosgruppen psykisk sjukdom. Vårdbidrag är vanligare bland pojkar än flickor i alla åldersgrupper. År 2015 var 66 procent av alla barn med vårdbidrag pojkar och 34 procent flickor.

Tabell 3.20 Antal vårdbidrag för funktionshindrade barn, utfall 2015, prognos 2016-2020

	2015	2016	2017	2018	2019
Antal	52 206	56 224	60 596	65 160	69 423
-Flickor	17 490				
-Pojkar	34 716				

Källa: Försäkringskassan.

De senaste åren har antalet utbetalningar av hela vårdbidrag minskat. För övriga nivåer har antalet inte förändrats nämnvärt. Den vanligaste nivån är en fjärdedels vårdbidrag med 38 procent av det totala antalet. 84 procent av mottagarna av vårdbidrag under 2015 var kvinnor och 16 procent var män. En dryg femtedel av de föräldrar som får vårdbidrag, får det för mer än ett barn.

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Tusental kronor					
	2017	2018	2019	2020	
Anvisat 2016¹	3 688 800	3 688 800	3 688 800	3 688 800	
<i>Förändring till följd av:</i>					
Beslut					
Övriga makroekonomiska förutsättningar	100 600	214 579	112 879	297 100	
Volymer	280 500	489 321	935 021	1 126 700	
Överföring till/från andra anslag					
Övrigt					
Förslag/beräknat anslag	4 069 900	4 392 700	4 736 700	5 112 600	

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 069 900 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Vårdbidrag för funktionshindrade barn* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 4 392 700 000 kronor, 4 736 700 000 kronor respektive 5 112 600 000 kronor.

3.9.7 1:7 Pensionsrätt för barnår

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:7 Pensionsrätt för barnår

Tusental kronor				
2015	Utfall	6 875 558	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	7 237 862 ¹	Utgifts-prognos	7 237 862
2017	Förslag	7 467 700²		
2018	Beräknat	7 481 600		
2019	Beräknat	7 826 800		
2020	Beräknat	8 291 500		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² För 2017 avser 7 467 700 tkr beräknad statlig ålderspensionsavgift sedan hänsyn tagits till regleringsbelopp för 2014 som uppgick till 282 450 tkr.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Regeringens överväganden

Under 2015 fick drygt 369 100 barnfamiljer pensionsrätt för barnår. För föräldrar till barn i åldern 0–4 år fastställs det pensionsgrundande belopp som är det förmånligaste av tre olika beräkningsalternativ. Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår och ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut. Under budgetåret 2015 uppgick utgifterna för pensionsrätt för barnår till 6 876 miljoner kronor. Utgifterna för anslaget styrs av inkomstbasbeloppets utveckling, timlöneutvecklingen och ränteutvecklingen. I slutet av perioden antas antalet barnfamiljer med pensionsrätt för barnår ökat med 7 procent till drygt 399 700 hushåll.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:7 Pensionsrätt för barnår

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	7 237 862	7 237 862	7 237 862	7 237 862
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	105 863	163 388	219 349	301 376
Volym	123 975	80 350	369 589	752 262
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	7 467 700	7 481 600	7 826 800	8 291 500

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 7 467 700 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Pensionsrätt för barnår* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 7 481 600 000 kronor, 7 826 800 000 kronor respektive 8 291 500 000 kronor.

3.9.8 1:8 Bostadsbidrag

Tabell 3.24 Anslagsutveckling 1:8 Bostadsbidrag

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	Utfall	4 940 059	-102 174	
2016	Anslag	5 037 000 ¹		4 751 000
2017	Förslag	5 140 000		
2018	Beräknat	5 264 000		
2019	Beräknat	5 321 000		
2020	Beräknat	5 134 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer samt till unga som fyllt 18 år men inte 29 år enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Regeringens överväganden

Bostadsbidraget för barnfamiljer består av ett bidrag till bostadskostnader, ett särskilt bidrag för hemmavarande barn och ett umgängesbidrag. Det särskilda bidraget för hemmavarande barn varierar med antalet barn. Sedan 2014 är bidraget 1 500 kronor per månad för ett barn, 2 000 kronor per månad för två barn och 2 650 kronor per månad för tre eller fler barn. Bostadsbidragets storlek bestäms av hushållets sammansättning, bostadskostnaden, bostadens storlek och den bidragsgrundande inkomsten. Det särskilda bidraget är ett konsumtionsstöd för barnfamiljer med låg ekonomisk standard.

Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av utvecklingen på arbetsmarknaden och sysselsättningen. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som med viss eftersläpning påverkar kostnaderna. Även demografiska förändringar påverkar kostnadsbilden, t.ex. ökat antal födda barn och ökat antal barnfamiljer som får uppehållstillstånd i Sverige.

Antalet hushåll med bostadsbidrag minskar

De hushåll som i dag får bostadsbidrag är främst barnfamiljer, särskilt ensamstående med barn. I december 2015 var 81 procent av hushållen som mottog bostadsbidrag barnhushåll. Av landets knappt 1,3 miljon hushåll med barn fick knappt 12 procent bostadsbidrag någon gång under 2015. Av barnhushåll med bostadsbidrag var 68 procent ensamstående föräldrar med barn och av de ensamstående föräldrarna var 85 procent kvinnor och 15 procent män.

Det finns en underliggande trend med en minskande andel barnhushåll med bostadsbidrag. När lönenivån ökar medför de fasta gränserna för inkomster och bostadskostnader, som inte har ändrats sedan 1997, att färre hushåll får rätt till bostadsbidrag. Trenden är att antalet hushåll som får bostadsbidrag minskar medan det genomsnittliga bostadsbidraget per månad ökar. Detta förklaras delvis av att de hushåll som finns kvar i systemet är de med lägst inkomst i förhållande till sin försörjningsbörda. Under 2012 och 2014 höjdes bostadsbidraget främst genom det särskilda bidraget vilket ökade antalet hushåll som fick bostadsbidrag. År 2015 mottog i snitt 184 200 hushåll varje månad bostadsbidrag vilket innebar en minskning av antalet hushåll. Minskningen förväntas fortsätta även under 2016. Under perioden 2018–2020 förväntas antalet barnhushåll öka kraftigt främst med anledning av ökad migration, vilket också bör påverka antalet hushåll som får rätt till bostadsbidrag. Samtidigt

förväntas ökande timlöner och en ökad sysselsättning minska medelbeloppet. År 2015 var medelbeloppet för bostadsbidrag 2 700 kronor i månaden för barnhushåll och 940 kronor i månaden för unga hushåll. 150 300 av hushållen hade barn och 34 000 var ungdomshushåll. Under perioden förväntas snittbeloppet ligga relativt stabilt.

Många får betala tillbaka bostadsbidrag

Bostadsbidraget är preliminärt vid utbetalningen och baseras på uppskattade årsinkomster. Slutligt bostadsbidrag bestäms i efterhand på grundval av taxeringen för varje kalenderår. Den som haft lägre inkomster än vad som preliminärt har uppskattats får en tilläggsutbetalning. Den som haft högre inkomster än vad som preliminärt uppskattats får betala tillbaka det belopp som betalats ut för mycket. Resultatet för inkomstavrämningen 2016, som avser bidragsåret 2014, visar att en majoritet av hushållen, cirka 52 procent, har fått preliminärt bostadsbidrag med korrekt belopp, varför återbetalning eller tilläggsutbetalning inte är aktuell i dessa fall. Vidare visar avstämningen mellan preliminärt och slutligt bostadsbidrag att cirka 33 procent av hushållen under bidragsåret har fått ett för högt bidrag. Knappt 81 400 hushåll ska tillsammans återbetala cirka 584 miljoner kronor. Av hushållen har 14 procent fått ett för lågt bidrag utbetalt under bidragsåret och ska tillsammans få ytterligare 165 miljoner kronor.

Tabell 3.25 Volymer och medelersättningar för bostadsbidraget, utfall 2015 samt prognos 2016–2020*Antalet hushåll i snitt under året med preliminärt bostadsbidrag*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antalet hushåll med preliminärt bostadsbidrag						
Barnhushåll	150 317	149 445	156 037	163 119	171 833	177 207
varav kvinnor ¹	85%					
varav män ¹	15%					
Ungdomshushåll	33 970	31 534	31 143	31 424	31 590	31 981
varav kvinnor	44%					
varav män	56%					
Genomsnittligt bostadsbidrag per månad						
Barnhushåll	2 700	2 672	2 668	2 695	2 697	2 736
Ungdomshushåll	940	943	957	950	955	975

¹ Könsuppdelningen för barnhushållen avser hushåll som inte är sammanboende.
Källa: Försäkringskassan.

Reformer inom bostadsbidraget

Regeringen lämnar förslag om förstärkningar av bostadsbidraget som lämnas till barnfamiljer genom att höja inkomstgränserna. Dessa har varit oförändrade sedan 1997 och har därmed släpat efter prisutvecklingen i samhället (se avsnitt 3.6 Politikens inriktning).

Förslaget innebär att utgifterna för anslaget beräknas öka med 150 000 000 kronor för 2017, 150 000 000 kronor för 2018, 150 000 000 kronor för 2019 och med 150 000 000 kronor för 2020. När bostadsbidraget i form av det särskilda bidraget för hemmavarande barn höjdes beräknades kostnaderna för bostadsbidrag öka med 433 miljoner kronor 2016 och med 421 miljoner kronor 2017. Differensen mellan åren påverkar anslaget även i år. Detta förklarar summan på beslutsraden i Tabell 1.26.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:8 Bostadsbidrag

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	5 037 000	5 037 000	5 037 000	5 037 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut ²	138 000	138 000	138 000	138 000
<i>-Varav i BP17</i>				
<i>Höjda inkomstgränser</i>	<i>150 000</i>	<i>150 000</i>	<i>150 000</i>	<i>150 000</i>
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-372 800	-138 800	-258 800	-614 800
Volym	337 800	227 800	404 800	573 800
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	5 140 000	5 264 000	5 321 000	5 134 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Beloppet är en summering av flera års förändringar som även påverkas av ovan nämnda beslut för BP17.

Regeringen föreslår att 5 140 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Bostadsbidrag* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 5 264 000 000 kronor, 5 321 000 000 kronor respektive 5 134 000 000 kronor.

Bilaga

Förslag om slopad jämställdhetsbonus

Bilaga

Förslag om slopad jämställdhetsbonus

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Slopad jämställdhetsbonus (Ds 2015:55)	5
2	Lagförslag i promemorian Slopad jämställdhetsbonus (Ds 2015:55).....	6
2.1	Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus.....	6
2.2	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	7
2.3	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	8
	Remissinstanser till Ds 2015:55	9

1 Sammanfattning av promemorian Slopad jämställdhetsbonus (Ds 2015:55)

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2016 avsikten att återkomma till riksdagen med lagförslag om att avskaffa jämställdhetsbonusen. Jämställdhetsbonusen har inte haft avsedd effekt på fördelningen av föräldrapenning mellan föräldrarna och bör därför slopas.

En arbetsgrupp inom Socialdepartementet har utarbetat ett förslag om att upphäva lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus, vilket redovisas i denna promemoria. Förslaget innebär att bonusdagar som uppkommer efter den 31 december 2016 inte kan ge jämställdhetsbonus.

Ett upphävande av lagen medför att följdändringar bör göras i inkomstskattelagen (1999:1229) samt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 Lagförslag i promemorian Slopad jämställdhetsbonus (Ds 2015:55)

2.1 Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus

Härigenom föreskrivs att lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus ska upphöra att gälla vid utgången av december 2016.

Den upphävda lagen gäller fortfarande i fråga om jämställdhetsbonus som avser tid före den 1 januari 2017.

2.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 32 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2014/15:147

Föreslagen lydelse

Kap 11.

32 §¹

Särskilt pensionstillägg enligt 73 kap. socialförsäkringsbalken ska inte tas upp.

Jämställdhetsbonus enligt lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus ska inte tas upp.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om jämställdhetsbonus som har lämnats enligt den upphävda lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus.

¹ Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

2.3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och upp-giften förekommer i ärende enligt lagstiftningen om

1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. handikappersättning och vårdbidrag,
5. statligt tandvårdsstöd,
6. läkarvårdsersättning,
7. ersättning för fysioterapi,
8. *jämställdhetsbonus*,
9. annan ekonomisk förmån för enskild, eller
10. särskild sjukförsäkringsavgift.

Motsvarande sekretess gäller hos en annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden enligt den lagstiftning om anges i första stycket. För en myndighet som anges i 14 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten även i verksamhet som avser registrering av enskilda för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som myndigheten fått från Migrationsverket, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 3 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i ärenden enligt den upphävda lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus.

¹ Senaste lydelse 2013:1148.

Remissinstanser till Ds 2015:55

Riksdagens ombudsmän (JO), Riksrevisionen, Kamrarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Luleå, Domstolsverket, Försäkringskassan, Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA), Barnombudsmannen, Inspektionen för Socialförsäkringen (ISF), Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Diskrimineringsombudsmannen (DO), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenskt Näringsliv, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Barnens rätt i samhället (BRIS), Internationella kvinnoförbundet (IKF), Män för jämställdhet, Pappammanualen, Riksorganisationen för valfrihet, jämställdhet och föräldraskap (HARO), Rädda barnen, Sveriges kvinnolobby, Sveriges makalösa föräldrar.